

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

GÖÇÜN SUÇLULUĞA ETKİSİ: GAZİANTEP ÖRNEĞİ

TEZİ YAZAN
Hüseyin Furkan KAR

Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Ahmet BOZDAĞ
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Tarık Polat İŞOĞLU
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / MAYIS 2021

ONAY

T.C

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

20182010 numaralı öğrencimiz olan **Hüseyin Furkan KAR** tarafından hazırlanan **“Göçün Suçluluğa Etkisi: Gaziantep Örneği”** başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy çokluğu** ile **Kamu Hukuku** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır)

Üniv. Dışı asıl üye - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BOZDAĞ
(GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ)

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır) (OLOMSUZ OYU İLE)

Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Tarık Polat İŞOĞLU

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır)

Üniv. İçi - Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır)

12 / 05 / 2021

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Sevgili Aileme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 12 / 05 / 2021

Hüseyin Furkan KAR

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmayı yapmama neden olan en bŸyŸk sebep hiç kuşkusuz gŸmenlerin suç oranlarını arttırdığı sŸyleminin bir nebze de olsa ŸnŸne geçerek Ÿn yargıları kırmaktır. İnsanları suça yŸnelten nedenin ırk değil vicdan olduğunu da unutmamız gerekmektedir. Hayatım boyunca beni bu anlayıőla yetiőtiren hocalarıma da buradan bir kez daha teőekkŸr ediyord tezimi hazırlamam da bana yol gŸsteren danışman hocam Ahmet Bozdağ'a katkılarından dolayı da ayrıca ŐŸkranlarımı sunuyorum.

ÖZET

GÖÇÜN SUÇLULUĞA ETKİSİ: GAZİANTEP ÖRNEĞİ

Hüseyin Furkan KAR

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Tez Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BOZDAĞ

Mayıs 2021, 90 sayfa

Göçmenlerin göç süreçlerini ele alan bu çalışmamızda göçmenler genellikle hangi nedenlerden dolayı göç etme faaliyetinde buldukları ele alınmış ayrıca bu göç faaliyetinin suçsa etkilerinin ne olduğu incelenmiştir. Bu inceleme de göçmenlerin suçla bulaşma korkularına sahip oldukları anlatılmış ve özel de ise Suriyelilerin göç süreçleri ele alınmış Türkiye'ye ve Gaziantep şehrine neden göç ettikleri üzerinde durulmuştur. Burada ortaya çıkan etkenler araştırılmış ve Suriyelilerin Gaziantep halkıyla birlikte bir ortak yaşam oluşturabildikleri noktalara değinilmiş ve Suriyelilerin göç etmesinin Türkiye'nin suç ortalamasını ve Gaziantep şehrinin suç ortalamasını yükselttiği iddiaları incelenmiş ve bunların yalnızca iddiadan öteye geçemediği sabit rakamlarla belirtilmiştir.

Anahtar kelimeler: Göç, suç, uyum, Türkiye, Suriye, Gaziantep, suç türleri, uluslararası koruma

ABSTRACT

THE EFFECT OF IMMIGRATION ON CRIMINALITY: THE CASE OF GAZİANTEP

Hüseyin Furkan KAR

Master Thesis, Department of Public Law:

Thesis Supervisor: Dr. Ahmet BOZDAĞ

May, 2021, 90 pages

In this study, which deals with the migration processes of immigrants, the reasons why immigrants generally engage in immigration activities are discussed, and the effects of this migration activity on crime are examined. This study described the immigrants as those with a fear of crime, also dealt with the Syrian immigration process, why the city of Gaziantep, Turkey and focused on their migration. The resulting factors of these migration processes have been investigated, and the points where Syrians created a common life with the people of Gaziantep are mentioned. Moreover, the ideas that Syrian immigration raised the average crime rate of the city of Gaziantep, and Turkey are investigated. Ultimately, it is stated in fixed numbers that these ideas did not go beyond mere claims.

Keywords : Migration, crime, adaptation, Turkey, Syria, Gaziantep, types of crime, international protection

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
EKLER	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GÖÇ KAVRAMI VE TÜRLERİ

1.1. Göç Kavramı	3
1.1.1. Göç Nedir	4
1.1.2. Göçmen Kavramı	6
1.1.3. Göçün Nedenleri.....	7
1.1.4. Göçün Sonuçları	8
1.2. Göç Türleri	10
1.2.1. İç Göçler	11
1.2.2. Mevsimlik Göçler	12
1.2.3. Geçici Göçler- Sürekli Göçler	13
1.2.4. Zorunlu ve Gönüllü Göçler	13
1.2.5. Dış Göç	14
1.2.6. Beyin Göçleri	14
1.2.7. İşçi Göçü.....	16
1.2.8. Mübadele Göçü	17
1.2.9. Siyasi ve Ekonomik Göç	18

1.3. Türkiye'ye Yapılan Göçler.....	19
1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Yapılan Göçler	19
1.3.2. Cumhuriyet Sonrası Yapılan Göçler	21
1.4. Türkiye'nin Göç Politikası	22
1.4.1. İskân Kanunu.....	22
1.4.2. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu.....	24
1.5. Suriyelilerin Türkiye'ye Doğru Gelişi	25
1.5.1. Türkiye'de Bulunan Suriyelilerin Hukuksal Konumu	26
1.5.2. Geri Kabul Antlaşması ve Vize Serbestisi	26
1.5.3. Gaziantep'e Göç Edilme Nedenleri.....	27
1.5.4. Suriyelilerin Suriye'yeDönme Düşüncesi	28
1.5.5. Gaziantep'teki Suriyelilerin Sosyo-Kültürel İlişkileri	29
1.5.6. 2011 Suriye Savaşı Sonrası Suriyelilerin Gaziantep İlinin Nüfusu Üzerindeki Etkileri	31
1.5.7. Gaziantep Halkının Suriyelilere Bakış Açısı.....	31
1.5.8. Gaziantep Şehrine Göçün Sonuçları.....	32
1.6. Uluslararası Koruma Çeşitleri	34
1.6.1. Mülteci	34
1.6.2. Şartlı Mülteci.....	35
1.6.3. Sığınmacı.....	36
1.6.4. İkincil Koruma	37
1.6.5. Geçici Koruma	37
1.6.6. Vatansızlık.....	38
1.7. Suriyelilerin Gaziantep Ekonomisine Etkileri.....	39
1.7.1. Gaziantep'te Yaşayan Suriyelilerin Eğitim Durumu	40
1.7.2. Gaziantep'tekiSuriyelilerin Yaşadığı Sorunlar	42

İKİNCİ BÖLÜM

GAZİANTEP'TE GÖÇMENLER VE SUÇ İLİŞKİSİ

2.1. Suç Kavramı	44
2.1.1. Suç ve Suçluluk Tanımlaması	44
2.1.2. Suçun Unsurları.....	46

2.1.3. Suçun Sınıflandırması	46
2.2. Suç Teorileri	47
2.2.1. Bireysel Teoriler.....	47
2.2.2. Biyolojik Teoriler.....	48
2.2.3. Psikolojik Teoriler.....	48
2.2.4. Sosyolojik Teoriler.....	49
2.2.4.1. Anomi ve Gerilim Teorisi.....	49
2.2.4.2. Alt Kültür Teorisi	50
2.2.4.3. Ayırıcı Fırsatlar Teorisi	51
2.2.4.4. Aykırıların Birleşme Teorisi.....	51
2.2.4.5. Sosyal Öğrenme Teorisi	52
2.2.4.6. Damgalama Teorisi.....	53
2.2.4.7. Sosyal Kontrol Teorisi.....	53
2.2.4.8. Çatışma Teorisi.....	54
2.3. Göç ve Suç İlişkisi.....	54
2.3.1. Göçmenlerde Suça Bulaşma Korkusu.....	56
2.3.2. Göçün Kentlerdeki Suça Etkisi	56
2.4. 2011-2015 Yılları Arası Suriyeliler İle İlgili Suç Verileri	57
2.4.1. 2016 -2018 Yılları Arasında Türkiye'deki Suriyelilerin En çok Karıştığı On Suç Türü	59
2.4.2. 2020 Yılında Suriyelilerin İşlediği Suçlar.....	62
2.4.3. Gaziantep'te Suriyelilerin Dâhil Olduğu Suçlar	63
SONUÇ	64
KAYNAKÇA	66
EKLER	73

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
e.t.	: Erişim Tarihi
m.	: Madde
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1	<i>2011-2015 Yılları Arası Suriyelilerin ve diğer Yabancıların Mahkûmiyet Oranları Tablosu</i>	58
Tablo 2	<i>2016-2018 Yılları Arası Suriyelilerin Türkiye'de En Çok Karıştıkları Suç Türleri Tablosu</i>	60
Tablo 3	<i>2016-2018 Yılları Arası Suriyelilerin ve diğer Yabancıların Mahkûmiyet Oranları Tablosu</i>	61
Tablo 4	<i>2020 Yılı Suriyelilerin Suç Oranları.....</i>	62

EKLER

EK 1. Etik Kurulu Onay Belgesi.....	73
EK 2. Tez İzin İstek Yazısı.....	76
EK 3. Tez Etik kurul İzin Yazısı.....	77

GİRİŞ

Göç tarihsel süreçte insanlığın bir nevi evrensel mirası olarak insanlardan insanlara geçmiş ve tarih boyunca sürmüş ve sürmeye devam edecek bir kavramdır. Göç hareketleri tarihsel süreçte çeşitli değişimlere uğrasa da günümüze gelmiştir.

Göç olaylarının ilk süreçlerini ise genellikle doğa olayların kaynaklı meydana geldiği görülmüş bu doğa olayları ekonomiye yansımış insanlar kuraklık tehlikesiyle karşı karşıya kalmış ve yaşamlarını devam ettirebilmeleri için başka coğrafyalara göç etmişlerdir. Bu göçler günler hatta aylarca sürmüştür. Bu uzun göç olayları sonucunda göçmenler bambaşka kültürlerle tanışmışlar ve bu tanışmalar karma kozmopolitik yapıların oluşmasına neden olmuştur.

Göç olaylarının bir başka nedenini ise insanların yaşadıkları yerlerdeki yöneticilerden ve idarecilerden memnun kalmamaları olduğu görülmüş bunun sonucunda da daha rahat edebilecekleri coğrafyalara doğru hareket etmişlerdir.

Bu yapılan göç hareketleri geçmişten günümüze yaklaşık aynı süreçlerden dolayı devam etmeyi sürdürmektedir. Günümüze baktığımızda ise bu göç olaylarının yine ana eksenini ekonomi, yöneticilerin ve idarecilerin tutum ve tavırlarının beğenilmemesi, savaşlar, daha özgür ve daha rahat bir yaşam isteği oluşturduğu görülmüştür.

Bu nedenlerden dolayı göç eden insanlar bilmedikleri çok farklı coğrafyalara gelmiş bu geliş kendilerinde suç gibi bir olaya bulaşma korkusunu yaratmıştır. Çünkü insanların birçoğunda bilmediği yerlerde başına bir iş gelebilir duygusu oluşmaktadır.

Dünyanın nesrinde olunursa olunsun bu tedirginlik devam etmektedir. Özellikle yoksul, suç oranı yüksek ve savaş bölgelerinde yaşamış göçmenler birçok suça ve katliama şahit olmuş göçmenlerin daha tedirgin bir hal alarak başka coğrafyalara göç etmelerine neden olmuştur.

Son yıllardaise bu insanlık suçunun en çok işlendiği ve insanların büyük eziyetler çektiği coğrafyalardan biri olan Suriye'nin son zamanlardaki bu olayların tam merkezi noktası olduğunu söylemek gerekmektedir. Göç eden Suriyelilerin savaş, açlık ve memnun olmadıkları yönetimlerden kaçarak Türkiye'ye sığındıkları görülmüştür. Suriyelileri en çok barındıran şehirlerden bir tanesi de Suriye'ye sınır şehri olan Gaziantep olmuştur.

Türkiye'ye gelen ve Gaziantep şehrine yerleşen Suriyeliler Gaziantep halkının bir kısmında acaba şehrin huzurunu ve güvenliğini bozarlar gibi kaygıların oluşmasına neden olmuştur. Suriyeliler ise her ne kadar uzak olmadıkları bir coğrafyaya gelseler de bilmedikleri bir coğrafyaya ve farklı bir kültüre gelmenin tedirginliği yaşamışlardır.

Bu konuları ele alarak oluşturduğumuz çalışmamız ise iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde göç ile ilgili kavramsal çerçeveye değinilmiştir. Bu bağlamda göç ve göçmen kavramları, göç türleri, Türkiye'nin göç politikası ve Türkiye'deki ve Gaziantep'teki Suriyelilerin durumu incelenmiştir.

İkinci bölümde ise Suç kavramının tanımlanması yapılmış suçun unsurları ve suç teorileri ele alınmış göçün Gaziantep'te işlenen suçlara etkisine değinilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki ve Gaziantep'teki Suriyelilerin karıştığı suçlar ve türleri ana hatlarıyla belirtilmiş ve Suriyelilerin suça yaklaşımları ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ KAVRAMI VE TÜRLERİ

1.1. Göç Kavramı

Yapısı itibari ile insanı diğer varlıklardan ayıran kendine özgül denklemi hiç şüphesiz bir gerçektir. İnsanın ve insanlığa ait olguların oluşumunda ve gelişiminde bulunduğu çevre ile fiziki ortamın kendine has bir yapısı vardır. Sosyolojinin temelinde çevresel koşullar toplumsal olgular ciddi bir önem arz etmektedir. Çevresel değişimlerin sosyal boyuta etkisi insan hayatının da gelecekteki yapısını şekillendirdiği aşikârdır¹.

Bu şartlar bir yandan ekonomik sürece hareket kazandırırken bir başka açıdan farklı bir egemen anlayışın ve sömürü ilişkisinin şekillenmesine zemin hazırlamaktadır. Sosyal düzlemde büyük çaplı dönüşüm ve yıpranmaya sebep olan göç, farklı sorun ve avantajları da oluşturmak da ve sınıfsal farklılaşmanın hızlı bir şekilde oluşmasını sağlamaktadır. Elinde bulundurma durumu veya bulundurma isteği ile yer alma çabasının göç ile gelenler bakımından ciddi bir öneme neden olması, göç ile gelenlerin sorumluluk alma yaklaşımını da artırmaktadır².

Sorumluluk alma şeklindeki yükseliş ekonomik duruma birçok zaman olumlu etki ederken siyasal ve sosyal durumda ise bir dizi problemleri meydana getirir. Çağlar boyunca çevresel, toplumsal ve siyasal aidiyet olgusu kişiliklerin oluşumunda önemli bir etki alanı oluşturduğu aşikardır. İnanç, kavim, vatan, millet, devlet, kabile aynı zamanda aile gibi sosyal açıdan ve siyasal açıdan beraberliklerin farklılaşmaların oluşumunda çevre asli unsur olmuştur. İçinde bulunulan ortamın şartlarına uyum sağlanıp sağlanamaması açısından ele alınacak bu tür yapıların hayatı idame ettirme ve gelişim şekilleri açısından doğrusal bir ilişki ağı bulunmaktadır.

Bu nedenle toplumların yapısına baktığımız zaman en küçük yapı taşı olarak aile kavramının siyasal sistemde veya medeniyetlerin gelişim, yükseliş ve çöküş aşamasında çevresel şartlara uyum noktasında ne kadar önemli olduğunu görürüz. Ayrıca teknolojiye yaşanan gelişmeler çevre ile insan arasında bulunan

¹Akif Kayapınar, ‘‘İbn Haldun’un Asabiyet Kavramı: Siyaset Teorisinde Yeni Bir Açılım’’, **İslam Araştırmaları Dergisi**, S.15, 2006, s. 97.

² Süleyman Ekinci ve Gökhan Tuncel, ‘‘Göç ve İnsan ’’, **Birey ve Toplum Dergisi**, 2015, C. 5, S.9,s. 11-12.

ilişkiyi insan lehine bozmaya başladığı görülür.Bu bozulma insanın lehine gibi algılansa da zamanla insana dair pek çok olumsuzluğu beraberinde getirdiği görülmektedir.

Büyük ölçekli kitlesel göç hareketlerinin, çevre ile insan arasında bulunan ilişkiyi arttırıcı bir etki yaptığı ve dünyanın birçok farklı noktasında göçe bağlı olarak büyük kentlerde yoğun bir şekilde nüfus artış hızı yaşandığı görülmüştür.Bu hızlı nüfus atışı ekonomik, siyasi,sosyal pek çok açıdan kutuplaşmayı da beraberinde getirdiği görülmüş ve şiddet olaylarının yaşanmasına neden olmuştur.Bu kutuplaşma ve şiddet olayları kentsel yerleşim ayrışmasına neden olmuş bu etkide siyasal çatışmaların oluşmasına zemin hazırlamıştır

Bu şekildeki bir siyasal yaklaşım,demokrasi anlayışının olduğu bir yapıda birey ve sosyal gurupların siyasi noktadaki tercihleri üstünde önemli bir belirleyici etken olduğu ortaya çıkmış,şiddeteğilimine meyilli olan gurupların ortam bulmasına imkân sağlamıştır.Geleneksel yapıların olduğu yerlerdeki ilişkilerin kentleşme sürecindeki değişime etki ettiği de bilinen bir gerçektir.

Kırsal bölgelerde gelenekçi yapı ile hayatını sürdüren insanların kente göç etmesiyle beraber hayat olgularında değişim ve dönüşüm sürecine girilmektedir.Bu süreç insanı gelenekçi yapısından kopararak uzaklaşmasını sağlamasının yanı sıra kentteki sosyal yapılara karşı da yabancı bir duygu içerisine girmesini sağlamaktadır.Bu süreç de sosyal bir varlık olan insanın birçok problemle karşılaşmasına zemin hazırlamaktadır.

1.1.1. Göç Nedir

Göç sosyal,insani ve beşeri nedenlerle insanların bir coğrafi bölgeden başka bir coğrafi bölgeye hareket ederek yer değiştirmesi olayıdır.Bu şekilde yer değişikliği bir bölgeden başka bir bölgeye olabileceği gibi ulusal sınırları aşarak uluslararası bir boyuttadagerçekleşebilmektedir.Aynı zamanda göçler kendi içerisinde birçok kavramı barındırmaktadır. Bu kavramınbaşlıcalarını ise gönüllü ve zorunlu göçler oluşturmaktadır. Göçün türü ne şekilde olursa olsun insanların buldukları yeri bırakarak başka bir yere göçmeleri göç olarak ifade edilmektedir³.

³Yusuf Adıgüzel, **Göç Sosyolojisi**, 2.Basım, Nobel Yayınları, Ankara, 2018, s. 3.

David Bartrama göre göç ‘uluslar arası göç geçici ya da kalıcı olarak insanların bir ülkeden başka bir ülkeye giderek yeniden yerleşmesidir’, yaygın olarak ulusal kimlikler ve toplumsal üyeliği konu etmektedir’⁴.

Göç ile ifade edilmek istenen insanların buldukları yerlerden daha uzak yada şuanda buldukları çevreden başka bir yere yerleşmesidir. Öncelikle göç de bahsedilen olayın coğrafi bir değişim yarattığıdır. Bu coğrafi değişim olgusu insanlık var olduğundan bu yana süre gelmektedir. Göçler de en çok karşılaşılan yakın coğrafyalar arası yapılan değişim hareketidir. Çünkü uzak bir coğrafyaya taşınmak daha zor, yorucu ve sonu belirsizliklerle dolu olduğu için insanlar yakın coğrafyalarda daha güvenli olabileceklerini düşünmektedirler. Göçlerde yakın coğrafya derken kastetmek istediğimiz ülke içi, uzak coğrafyalardan söz ederken anlatmak istediğimiz ise başka bir ülkeye göç yani uluslararası göç den bahsetmekteyiz. Daha önceki ifade değindiğim gibi insanlar genellikle yakın yerlere göçü yani ülke içine göçü tercih ederler ama birçok göçmenin hayalide uzak coğrafyalara başka bir ülkeye göçtür.

Başka bir ülkeye göçün en büyük sorunlarından biri ise dil ve kültür sorunudur. Gittiği ülkede sergilediği tavırlarla farklılık yaratan göçmen birçok insanın dikkatini çeker ve bu göçmenin zaman zaman sıkıntı yaşamasına neden olabilir. Göçmenlerin ise bu kadar sıkıntı yaşamayı göze alarak başka ülkelere göç etmesinin nedeni dünya da söz söyleyen bir ülkenin vatandaşı olma duygusunu yaşamak ve bir ülkeye aidiyet hissetmek istemesinden kaynaklanmaktadır.

Bu sıkıntıların oluşmasının ana nedeni devletlerin oluşturduğu ulusçuluk anlayışının halk nezdinde bazı marjinal guruplarca farklı taraflara çekilmesi oraya yerleşemeye gelmiş göçmenin aidiyet anlayışı oluşmasına olumsuz etki edebilmektedir.

Tarihin her döneminde insanın var olduğu ilk süreçten bu yana yer değiştirme hareketi olarak adlandırılan göçün amacı ve niteliği birçok farklı nedenden kaynaklanmıştır. İlk süreçlerde yaşam şartları, savaş ve doğa olayları göçe neden olurken süreçle bu kavramların yerini siyasal, sosyal ve kültürel noktalarda oluşan problemlerden kaynaklı nedenlere bırakmıştır⁵.

⁴David Bartram, Maritsa V. Poros ve Pierre Monforte, ‘‘Göç Meselesinde Temel Kavramlar’’, İtir Ağabeyoğlu Tuncay (çev.), Hece Yayınları, Ankara, 2. Baskı, 2019, s. 13.

⁵ Canan Öykü Dönmez Kara ‘ ‘ Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği ve Türkiye’nin Politikaları’’, **Doktora Tezi**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, SBE, Çanakkale, 2015, s. 11.

Bu nedenle eski çağlardan günümüze göç süreci birçok farklı yorumlara neden olmuştur⁶. Nedenleri ve sonuçlarıyla birçok açıdan iyi değerlendirilmesi gereken göç hareketi günümüzde de aktif bir şekilde rol oynamaktadır. Gerçekleşen her bir göçün kendi içerisinde farklı disiplin dallarıyla ilişkili olduğunu görmekteyiz. Bu noktada göç ile ilgili konular genellikle ekonomistler, sosyologlar, siyaset bilimciler tarafından ele alınmakta ve dolayısıyla farklı yorumların oluşmasına neden olmaktadır⁷. Bu da göç kavramı üzerinde ortak bir tanım yapılmasını zorlaştırmaktadır.

Göçler genel olarak geçici bir dönem için veya kalıcı olarak yapılan bir eylem olup siyasi, sosyal birçok noktayı teşkil eden anlayışlardan dolayı gerçekleşmektedir. Göçler de genel mantık insanların içinde buldukları sıkıntılı veya zorlu şartlardan daha huzurlu ve ekonomik ve sosyal açıdan refah düzeyi yüksek yerlere gitmek için yapılmaktadır.

1.1.2. Göçmen Kavramı

Dünyada tek bir açıdan ortak olarak belirlenmiş bir göçmen tanımı bulunmamaktadır. Göçmen ifadesinin genel olarak kabul edildiği ifade şekli kişilerin göç etme faaliyetinde bulunmak için kendi fikri ve düşüncesi doğrultusunda karar alarak özgür iradesini kullanması ve daha rahat ve huzurlu bir yaşam biçimi bulma arayışı olarak ifade edilmektedir⁸.

Bu nedenle bu kavram, kişilerin refah seviyelerini arttırmak ve sosyal yaşantılarında daha özgür bir süreç içinde olmak için zaman zaman da bu sürece ailelerini de dahil ederek başka bir coğrafyaya veya aynı ülke içinde ama kendileri için daha uygun olan bir yere göç ederek gerçekleştirdiklerini görmekteyiz⁹.

Göçmen kavramından dolayısıyla anlayacağımız nokta şu ki bireylerin hür iradelerini sosyal refah düzeyini arttırmak için kullandıkları bir göç hareketinde bulunmaları olarak ele alınması gerekmektedir. Buradaki amaç bireyin rahata erme anlayışını oluşturmak için bulunduğu yerden bir başka yere göç etme faaliyetinde bulunmasıdır.

⁶Buket Akıncı, Ahmet Nergiz ve Ercan Gedik, "Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme Göç ve Toplumsal Kabul", **Göç Araştırmaları Dergisi**, Cilt 1.Sayı 2. 2015, s.60-61.

⁷ Faruk Taşçı, "Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç", **Kamu- İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi**, C.10, S. 4, 2009, s. 178.

⁸Richard Perruchoud, Jilyanne Redpat- Cross (Ed.), Uluslararası Göç Hukuku, **Göç Terimleri Sözlüğü**, 2. Baskı, 2009, s. 37.

⁹Perruchoud ve Redpat- Cross, s.23.

1.1.3. Göçün Nedenleri

Göçe neden olan konular incelendiğinde ilk gözümüze çarpan noktalar doğal nedenler, ekonomik nedenler, siyasal ve sosyal boyutlar olduğu görülmekte ancak göçlerin tek nedenlerinin bu olmadığı ayrıca dini boyutu, eğitim boyutu gibi farklı boyutlarının da olduğu anlaşılmaktadır¹⁰.

Göç de çok farklı yapıların bir araya geldiği bir denklem olduğu düşünülürse önem derecesi farklılık oluşturmaktadır. Bilindiği üzere göç, insanlık tarihi kadar eskidir. İlk göçlerin sebebi hayatta kalmak ve hayatı idame ettirebilmektir.

15yy dan sonraki zamanlarda sömürgeciliğin etkisi net bir hale gelmiştir¹¹. Hiç şüphesiz bunda Rönesans ile reform süreçleri ile hızlanan coğrafi keşiflerin önemi büyüktür. Sonraki tarihlerde ise göçün daha farklı sebeplerden kaynaklı olduğu görülmüştür. Bir önceki yüzyıl da ki dünya savaşları göçün seyrini değiştirmiş, acıların dünyanın her yerinde çeşitli boyutlarda yaşanmasına zemin hazırlamıştır¹².

Yüz yıldan fazla bir zamandır çatışmaları ve güvenlik problemlerini bitirmekte zorluk yaşayan uluslararası ilişkiler 21.yüzyıldan önce çatışma ve güvenlik problemlerinde gereken özeni göstermemesi çatışmaların ve kargaşanın dünyanın her yerinde görülmesine neden olmuş ve devletin dokunulmaz olarak kabul ettiği mekânları korumaya almasında sürecin daha da derinleşmesine sebebiyet vermiştir¹³.

Şüphesiz bu analizden yola çıkarak çatışma ve kargaşanın çoğalmasıyla yakın tarih de göç olayının siyasi ve ekonomik nedenlerden dolayı olduğu öne çıkmaktadır. Ayrıca doğal nedenleri incelediğimizde ise bunun en büyük sebebinin deprem, sel, kuraklık gibi sebeplerden dolayı insanlar buldukları yeri terk etmişlerdir. Örneğin Van depreminde binlerce insan buldukları yeri terk etmiştir.

Ekonomik nedenlerinin ise en önemli sebebinin işsizlik olduğu görülmektedir. Bu işsizliğin oluşmasına etken olan nedenlere baktığımızda ise

¹⁰İbrahim Aydın, "Dış göçlerin Türk Ekonomisine Etkileri: Suriye Kaynaklı Dış Göçün İktisadi Açından İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi", **Yüksek Lisans Tezi**, SBE, Ankara, 2016, s.15.

¹¹Orhan Hançerlioğlu, **Ekonomi Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1972, s. 278.

¹²Bozkurt ve LL. M. Eur., s. 19.

¹³Nurcan Özgür Baklacioğlu, **Ulusal Sınırların Gölgesinde Mülteci Kadınlar**, Der Yayınları, İstanbul, 2017, s.1.

bazı şehirlerde coğrafi şartların olumsuz olması yeterli tarım arazilerinin oluşmasına engel olmuş ayrıca bölgeye yapılması gereken birçok fabrika ve iş yeri yapılamamıştır. Bu nedenden ötürü birçok kişi başka şehirlere veya başka ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Türkiye’de bunun en büyük örneğini Avrupa’ya para kazanmak için giden insanlar üzerinden görmekteyiz.

Siyasal nedenlerini ele aldığımızda geçmişten günümüze süregelen değişmeyen sıklıkla karşılaştığımız bazı temel etkenlerle karşılaşmaktayız. Bu etkenleri incelediğimizde savaş, çatışma ve mübadele antlaşmalarının olduğu görülmektedir. Bu savaş ve çatışmanın en önemli nedenin farklı ideolojik yaklaşımlar veya farklı ülkesel ya da bireysel çıkarların olduğu görülmüştür. Bu farklı yaklaşımlar zamanla çatışmalara dönmüştür. Bu çatışmalar insanları huzursuz etmiş başka yerlere doğru göç girişiminde bulunmalarına neden olmuştur.

Sosyal nedenler incelediğimizde eğitim sisteminin yetersiz olması veya kişinin eğitim sistemini yeterli görmemesi, sağlık noktasını ele aldığımızda ise kişinin sağlık problemlerini giderici etkin tedavinin yaşadığı yerde olmaması veya yeterli olmaması, geleneksel noktada ise o toplumun, o bölgenin gelenekleriyle bireyin yaşantısı arasındaki farklı bir hayat tarzı olması ve bu nedenle bulunulan toplum veya bölge insanı ile uyum sağlamama, güvenlik noktasında ise yaşadığı yerde can ve mal güvenliğinin sağlanamayacağı korkusu sosyal nedenlerini incelediğimizde başlıca karşımıza çıkan gerekçeler olarak görüyoruz.

1.1.4. Göçün Sonuçları

Göç konusunun nedenlerini incelediğimizde karşımıza hiç şüphesiz bazı sonuçlar çıkmaktadır. Bu sonuçlara baktığımızda göçün birçok farklı disiplin dalıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Göç konusunun farklı disiplin dallarının konusunu oluşturması ortak bir tanımlama yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Ayrıca bu farklılık gösteren disiplin dallarının da bir çatı altında buluşması önemlidir¹⁴.

Göçün belirgin olarak görülen sonuçlarına baktığımızda yerel ve bölgesel birtakım sonuçlar doğurduğunu görmekteyiz. Bu sonuçların değerlendirilmesinde ilk olarak göçün oluşmasında etkili olan etmenlerin neler olduğunu belirlememiz

¹⁴ Bozkurt ve LL. M. Eur. s. 27.

gerekmektedir. Bu nedenler de ilk olarak ekonomik kaynaklı sonuçların ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Ekonomik olarak etkilenen ülkelere baktığımızda ise bunların ulaşım noktalarının kesiştiği ülkeler olduğu anlaşılmaktadır. Ekonomik olarak etkiden söz ederken bunun olumsuz anlamda olduğunu belirtmemiz gerekir¹⁵. Çünkü birçok ülkenin bu toplu göç hareketlerini karşılayacak ekonomik yeterliliğe sahip olmadığını bilmekteyiz. Ayrıca bu toplu yapılan göç hareketleri ülkenin siyasal ve politik yapısını da etkilemekte ve zor durumda bırakmaktadır¹⁶.

Bu düzlemde etkilenen politik zemin güvenlik eksenli bir kaygı taşımaya başlayacağı bölgedeki düzlemde nasıl bir pozisyon alacağı da bu göç hareketine etkin vereceği reflekse bağlıdır. Eğer ki toplu göç ile karşılaşarak etkin refleks verebilirse o ülke hem bölgede güç olabilir hem de ülkesine gelen göçmenlerin ülkeye adaptasyonu sağlayabilmesinde etkin rol oynayabilir¹⁷.

Göçün sonuçlarına baktığımızda ise bir diğer önemli etki hukuksal boyutudur. Bir ülkeye yapılan göç yalnızca o ülkeyi etkilememekte uluslararası göçmen hukukuna göre hareket edilmesini bir nevi zorunluluk olarak o ülkenin kabul etmesi gerekmektedir. Yani göç yalnızca bir iç hukuk meselesi değildir¹⁸.

Şüphesiz göçün etkisiyle farklı yerlere taşınmalar meydana gelmekte buda nüfus üzerinde hareketliliğe neden oluşturmaktadır. Fakat bu nedenlerin kesinlikle hukuki bir yapısının oluşması gerekmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi birçok farklı disiplinden oluşan göç olgusunun ortak zemininin hukuksal boyuta göre şekillenmesi gerektiğidir¹⁹.

Göçün sonuçlarını tek tek ele almak gerekirse sağlık noktasından baktığımızda tarihin her döneminde ve her koşulunda sağlık hizmeti almak zor olmuştur. Göç ile birlikte göç edilen bölgenin sağlık sistemine doğrudan doğruya bir yüklenme olduğu ve bunun sonucunda da sağlık hizmetlerine o bölgenin vatandaşlarının ulaşmak da zorlandığı veya yeterince sağlık hizmeti alamadığı görülmüştür²⁰.

¹⁵ Göçe Etki Eden Etmenler ,<www.sueddeutsche.de/politik/regierungskrise-in-berlin-die-entzweite-union-1.4017981>, e.t: 05.10.2020.

¹⁶ Bozkurt ve LL. M. Eur. s. 27.

¹⁷ Bozkurt ve LL. M. Eur. s. 27.

¹⁸ Bülent Çiçekli, **6458 sayılı Kanunla Güncellenmiş Yabancılar ve Mülteci Hukuku**, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 203.

¹⁹ Bozkurt ve LL. M. Eur. s. 29.

²⁰ Yüksel Koçak ve Elvan Terzi, ‘‘Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri’’, **Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 3, S.3, 2012, s.168.

Eğitim noktasında karşılaşılan en büyük sıkıntı ise sınırlı olan materyallerin g ile gelen insanların oluşturduğu yoğunluktan dolayı materyal ihtiyaçlarının karşılanamamasıdır. Gn bir başka oluşturduğu sonuç ise güç ile gelen insanların nüfus artışları ve nüfus artışının neden olduğu barınma ihtiyacıdır. Bu ihtiyacı giderebilmek için hızlı, kolay ve ucuz bir mesken arayışına yönelmiştir. Bu yöneliş ise gecekondu tipi yapıları ortaya çıkarmaktadır.

Gn sonuçlarını incelediğimizde özelikle bu dönem de dikkatimizi çeken en önemli sonuçlarından birinin de savaşların neden olduğu etkilere dolaylı göç eden insanların başka ülkeye göç ettikleri zaman, oranın kültüründe bulunmayan tutumlar sergiledikleri veya gittikleri ülkenin veya bölgenin kültürüne ayak uyduramadıklarıdır.

Bunun sonucunda ise toplumsal ve kültürel ayrışmaya maruz kaldıkları bu ayrışmaların ise gruplaşmayı ortaya çıkardığı bunun sonucunda da kavgaların yaşandığı ve güven ortamın bozulmasına zemin hazırladığı görülmektedir. Ayrıca güç ile gelen insanların hayatlarını idame ettirebilmek için ne iş olursa yaparım ne ücret olursa çalışırım mantığı göç edilen bölgelerde yaşayan halkın ekonomik sıkıntılarının oluşmasına neden olmakta bölge halkının yaşam seviyesini doğrudan doğruya olumsuz anlamda etkilemektedir.

Genel olarak değerlendirdiğimizde gn sonuçlarında hukuksal faktörler, politik faktörler ve ekonomik faktörlerin en fazla üzerinde durulması gereken konular olduğu bilinmektedir. Gerekli hukuksal düzenlemelerin olmadığında bunun uluslararası bir boyutunun olduğu, toplu glere gerekli refleksin verilmediğinde politik zeminde sıkıntıların yaşanmasına neden olduğu bilinmektedir.

Topluca gelen göçmenlerin ekonomik kaygılarının yeterli düzlemde sağlanamadığı durumlarda şehirde sağlık, güvenlik ekseninde sıkıntılar yaşanmasına sebep olduğu ve yeterli ekonomik düzeye ulaşamayan göçmenlerin gecekondular kurarak şehrin yapısını önemli şekilde bozdukları grlmştir.

1.2. G Türleri

G sürecini incelediğimizde ge etki eden sebeplerin türlerini belirlenmesinin de önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu açıdan ge etki eden faktörlerin gn türlerini belirlemede ana unsur olarak karşımıza çıktığı

bilinmektedir. Göçe etki eden faktörlerin ise siyasi, ekonomik, toplumsal ve doğa olaylarının neden olduğu sebepler göçe çarpmaktadır. Bu açıdan göç süreçlerinin amaç ve kapsamına baktığımızda gerçekleştiriliş şekli ve yapısı katılım gerekçeleri göçün yapıldığı yerin fiziksel ve çevresel özelliklerine göre konumlandırmak gerekmektedir²¹.

Öncelikle göçlerde karşımıza çıkan noktada bakılması gereken isteğe bağlı olup olmaması gerektiğidir. Bu göç sürecinde bulunan toplulukların bireysel olarak herhangi bir etki veya yönlendirme olmadan gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine bakılması gerekir. Eğer ki kişi kendi isteğiyle herhangi bir yönlendirme, baskı şiddet olmadan göç faaliyetin de bulunuyorsa buna gönüllü yapılan bir göç diyebiliriz.

Gönüllü gerçekleşen göçlerde kişilerin farklı mekânlar görme, güzel bir hayat sürme, bulunduğu ortamı ve çevreyi değiştirme, ailesinin daha güzel bir yaşam sürmesini, ekonomik refah seviyesini artırma ve daha modern imkânlarla sahip olma arzusuna ulaştırmayı hedeflemek için yaptığı göç hareketidir

Küreselleşen dünyanın bize gösterdiği en önemli özelliklerden bir tanesi insanlardaki sınır kavramının zihin dünyalarında ortadan kaldırılması olmuştur. Bununun sonucunda da insanlar bir bölgeden bir bölgeye gitmeyi veya bir coğrafyadan başka bir coğrafyaya gitmeyi doğal olarak algılamışlar ve bu yaklaşım da her yerde her an olabilir algısı oluşturmuş ve göç anlayışının çeşitlenmesine neden olmuştur.

1.2.1. İç Göçler

İç göç kavramı dediğimizde aklımıza ülkenin içinden bir bölgeden bir başka bölgeye göç gelmektedir. Bu bir nevi bir yer değiştirme hareketidir. Bu iç göç hareketinin nicelik özellikleri uluslararası göçlere göre daha önemlidir. IOM'UN 2000'li yıllarda Çin ve Hindistan bağlamında yaptığı araştırmaya göre 400 milyon insanın iç göç hareketinde bulunduğunu ifade etmektedir²². Bu yer değiştirme hareketi kısa veya uzun süreli olmakla birlikte kişinin göç etme gayesinin nedenine bağlı olarak değişmektedir. Bu göç hareketi uluslararası bir nitelik taşımadığından kişilerin kültürel ve dini olarak çok farklı bir ortamla karşılaşmadıkları da söylemek yanlış olmaz.

²¹Bozkurt ve LL. M. Eur. s.22.

²²David Bartram, Maritsa V. Poros ve Pierre Monforte, s. 191.

Bu göç eden kişi veya kişilerin genellikle günümüzde gördüğümüz en büyük problemlerinin ekonomik bazlı nedenler olduğudur. Ekonomik nedenlerin sebep olduğu bu göç hareketi kişinin uzun veya kısa kalmasına neden olmaktadır. İç göç hareketleri ilk başlarda genellikle kısa vadeli olarak planlanıp gidilen bölgenin refah seviyesindeki durumun içselleştirilmesiyle beraber kişilerin hayat algısını değiştirmeye ve bu değişim de gidilen bölgede sürekli bir yaşam inşası isteğine sebep olmuştur.

Kişilerin kalıcı bir tutum sergilemesiyle de o bölgenin demografik yapısında bir artış olmuş bu da kısıtlı kaynakların yetersizliğine yol açmış ayrıca bu yerlerde gecekondulaşma yapıları ortaya çıkmış ve düzensiz çarpık bir kent hayatına neden olmuştur.²³.

1.2.2. Mevsimlik Göçler

İnsanların yaşadıkları yerleri terk ederek genellikle tarım işlerin de uğraşmak veya başka bir yerde geçici süre eğitim almak maksatlı belirli bir dönemi için gittikleri göç hareketidir. Bu göç hareketleri için de sosyal, psikolojik birçok zorluğu da beraberinde götürmektedir. Bu göç hareketinde bulunan insanların geneli hayatlarını ekonomik açıdan oldukça zor idame ettiren kişiler olup kazanacakları birkaç kuruş parayla hayallerini, hedeflerini ve geride bıraktıkları insanların umutlarını yeşertmek için mücadele eden tarım işçileridir. Eğitim için başka bir yere belli bir dönem için göç eden kişiler ise yaşadıkları yerlerdeki istedikleri eğitimi alamamak da yada yeterli bulmamaktadırlar.

Mevsimlik göçler ülkemizin dönem dönem ana temasını oluşturmuş mevsimlik göç deyince yurdum insanın aklına, pamuğa giden, tütüne giden emekçi insanlar gelmiştir²⁴. Birçok diziye de konu olan mevsimlik göç hareketleri kısa süreli de olsa büyük hayalleri şekillendirmeye gebe bir anlayışın ürünü olmuştur.

²³ Koçak ve Terzi, s.168.

²⁴ Suat Tüfekçi, "Kırsal Kesimlerden Büyükşehirlere Göç ve Göçün Aile Yapısında Meydana Getirdiği Değişiklikler(İstanbul Örneği)", **Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE, Isparta, 2003, s.15

1.2.3. Geçici Göçler- Sürekli Göçler

Kısa süreli olarak yapılan göç hareketlerine geçici göç hareketleri denir. Geçici göç hareketleri yerleşmek maksatlı değil de geri dönmek amacıyla yapılan bir göç hareketidir²⁵. Bu kısa süreli göç hareketine daha önce de ele aldığımız mevsimlik göç hareketlerini en bariz örnek olarak verebilmekteyiz.

Sürekli göçler ise yaşamın geri kalan kısmını gittiği yerlerde kalıcı olarak yapılması maksadıyla yapılan göçlerdir. Sürekli göçlere neden olan birçok faktörün olduğu da bilinmektedir. Bu göçlerin başında siyasi ve ekonomik nedenli göçler gelmektedir. Ülkemizde altmışlı yıllarda sürekli göçlerin en yoğun olduğu yıllar olarak tarihe geçmektedir. Birçok insanımız bu yıllarda ekonomik amaçlı Avrupa'nın yolunu tutmuştur.

Sürekli göçlerin en önemli nedenlerinden bir diğeri olan siyasi olayları ise son yıllarda ülkemize gelen Suriyeli sığınmacılarda görmekteyiz. Bu iki ana neden de insanların bir nevi zoraki denilebilecek hayatlarını idame ettirmek gayesiyle yapılan göç hareketi olarak değinilebilecektir.

1.2.4. Zorunlu ve Gönüllü Göçler

Zorunlu göç dediğimizde aklımıza gelen tanım şöyle oluşmaktadır. Çatışma barındıran süreçlerden sıkıntılı ekonomik problemlere dek çeşitli koşullardan, insanların yaşamsal sürecini devam ettirebilmek için veya huzurlu bir yaşam sürmesini engelleyen baskı ve şantajdan dolayı başka bir yere göç faaliyetinin de bulunmasıdır. Yani zorunlu göçler istem dışı olarak meydana gelmiş bir baskı ve şantajın etkisi ile gerçekleşmiştir.

Zorunlu göçlere örnek verecek olursak, insanların deprem, sel, yangın gibi doğal afetler sonucu bir yerden bir başka yere kendi istemi dışında zorunlu olarak yaptıkları göçler gelmektedir. Bunların yanı sıra göçmenlerin bir başka ülkeye göç ettiklerinde o ülkenin dinine inanmaya maruz bırakılması bunun için eziyet ve işkence görmesi de bu göçte verilebilecek örneklerdendir. Yani zorunlu göç dediğimiz konu oldukça karmaşık bir yapıyı içinde barındırmaktadır. Bu

²⁵Nurten Küyük, "Yerel Yönetimlerin Kürt Kökenli Grupların Büyükşehirlere Göç Sonrası Entegrasyon Sorunlarına Yaklaşımı: Ankara Örneği", **Yüksek Lisans Tezi**, Atılım Üniversitesi, SBE, Ankara, 2011, s. 29.

göçlerin nedenleri dünyanın birçok noktasında daha öce yaşanmış olup ve günümüzde de yaşanması muhtemel olan olaylardır²⁶.

Ülkemiz de ise zorunlu göçlere özellikle depremlerin neden olduğu olaylar sonucunda karşılaşmaktayız. Örneğin yakın tarihli bir örnek verecek olursak Elâzığ'da yaşanan deprem dolayısı ile buradan göç etmek zorunda kalan insanları görmekteyiz.

Gönüllü göçler ise insanların yaşadıkları yerleri kendi istek ve arzusuyla terk ederek daha sakin daha huzurlu yerlere doğru göç etme hareketinde bulunmalarıdır. İnsanlar bu buldukları yerlerden refah seviyelerini artırmak, güzel bir eğitim almak, özgür bir şekilde öz dini değerlerini yaşamak ve kendine yakın hissettiği insanların yanına giderek yaşamını onların yanında sürdürmek için yaptıkları göç hareketlerine gönüllü göç hareketi denmektedir. Gönüllü göçlerde diğer göç hareketlerinde gördüğümüz mecburiyet kavramının olmadığını görürüz²⁷.

1.2.5. Dış Göç

Bir insanın veya bir topluluğun bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmesine dış göç denir. Dış göçlerde farklı en az iki ülkeden söz etmek gerekmektedir. Dış göçlerin gidiş amacına bağlı olarak uzun veya kısa vadeli olmaktadır²⁸. Geçmişten günümüze dış göçlerin görünmesinin en büyük nedenleri olarak siyasi ve ekonomik amaçlardan kaynaklandığı bilinmektedir²⁹.

Dış göçlerin gerçekleşmesiyle ülkeler arası ticaret ve ülkeler arası diyalog artar. Bu artış ve ikili ilişkiler kültürlerin birbirlerini daha yakından tanınmasına olanak sağlar. Bunun sonucunda da çözülmesi istenen problemler için diplomatik ve hukuki zeminlerin oluşması kolaylaşır.

1.2.6. Beyin Göçleri

Beyin göçü eğitilmiş insanların ülkesinde belli bir birikim kazandıktan sonra başka bir ülkeye giderek gittiği ülkeye hizmet etmesi olarak

²⁶ <https://goc-cesitleri.nedir.org/>, e.t: 20.05.2020.

²⁷ <https://goc-cesitleri.nedir.org/>, e.t:20.05.2020.

²⁸ <https://goc-cesitleri.nedir.org/>, e.t:20.05.2020.

²⁹ Enver Günay, Dilek Atılgan ve Emine Serin, ‘‘Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetişimi’’, **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.7, S. 2, 2017, s. 44-46.

tanımlamaktayız. Yani beyin göçleri belirli bir alanda uzmanlaşmış nitelikli kişilerin bulunduğu ülkelerden başka bir ülkeye göç etme hareketleri olarak ifade edilir. Bu göç hareketlerinde bulunan kişilerin buldukları ülkeler genellikle dünyada ikinci veya üçüncü sınıf diye tabir edilen ülkelerdir.

Bu göç hareketlerin de bulunan kişilerin, hem kendini daha iyi geliştirme imkânı bulmak hem de ekonomik açıdan refah düzeyini yükseltmek istemesi amacı ile gerçekleşmektedir. Bu göç hareketi ile göç edilen yer daha da gelişmekte ve nitelikli bir nüfusa sahip olmakta ve bu gelen eğitilmiş kişileri de beyin kazanımı olarak değerlendirmektedirler. Bu göç hareketinde bulunan kişilere baktığımızda ise genellikle sağlık, mühendislik ve yazılım işi ile ilgilenen kişilerin oluşturduğu meslek gurupları olduğu dikkat çekmektedir³⁰. ”*Birleşmiş Milletler Afrika Ekonomik Kurulu*” 1960 dan sonraki beyin göçü sürecini değerlendirdiğinde her yıl binlerce Afrikalının beyin göçü kapsamında ülkesini terk ettiğini söylemiştir³¹. Beyin göçünün sürecini incelediğimiz de ise başlangıcında sanayisi gelişmiş ülkelerde eğitim almak maksadı ile giden öğrencilerin zamanla oralarda uzmanlık eğitimi de alarak kalmasıyla başlayan bir süreç olduğu göze çarpmaktadır. Örnek verecek olur isek Pakistanlı öğrencilerin İngiltere’ye yerleşerek bütün bilgi ve birikimlerinin İngiltere’nin elde etmesine imkan sağlamış oldukları gibi .Yine bu durumu bir çok ülkenin yaşadığı gibi Türkiye’nin de yaşadığı görülmektedir. Türkiye’de beyin göçü denildiği zaman hiç şüphesiz Dr. Mehmet Özün akıllara geldiği aşikârdır. Bu örnek de göstermektedir ki, artık yalnızca Afrika ülkeleri göç vermiyor gelişmekte olan ülkelerde bu süreçle karşı karşıya kalıyor. Böylece ülkeler yalnızca eğitilmiş bir insandan olmuyor, sağlık, endüstrileşme alanlarında da gelişmemeye devam ediyor böylece dünyada istedikleri düzeye erişme imkânını kaybediyorlar³².

Ayrıca hızlı gelişme eğilimi gösteren ülkeler bu beyin göçlerine kendi diasporaları aracılığıyla ulaşabiliyor ve bu şekilde dünyadaki gelişmiş insanları toplamaya devam ediyorlar. Böylelikle bazı ülkeler hızlı gelişen ülke statüsüne giriyor kısa zamanda global dünyada etkin bir ülke konumuna ulaşmış oluyor³³.

³⁰Bartram, Poros ve Monforte, s. 55-56.

³¹Bartram, Poros ve Monforte, s. 55-58.

³² Beyin Göçünün Oluşturduğu Etkiler,

<<https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=369ed56a1261413a83f5f84c67172e66>>, e.t: 07.08.2020

³³Bartram, Poros ve Monforte, s. 55-58.

Beyin göçlerinde karşılaşılan bir başka olay ise son süreçte beyin göçlerinin yerini beyin dolaşımı diye adlandırılan göçlerin aldığıdır. Endonezya, Malezya gibi ülkeler hızlı gelişen ekonomik bir yapıya sahip oldukları için başka ülkelere giden kişiler ülkelere geri dönmek de bundan dolayı da beyin dolaşımı kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu süreç gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler diye adlandırmaların artık çok net ayrımının yapılamadığını göstermektedir. Bu beyin dolaşımında bulunan kişilerin ülkelere dönmeleri ciddi bir finans ve teknoloji şirketlerinin buralara yönelmelerini sağlamıştır³⁴.

Fakat her ne olursa olsun ileri büyük ekonomiye sahip ülkeler kendisini geliştirmeye insanların cazibe merkezi olmaya devam ettiği görülmüş geri kalmış ülkelerin ise ekonomik açıdan ve sosyal açıdan daha da zor duruma düşmesine neden olmuştur. Çünkü beyin göçünde bulunan insanlar genellikle az sayıda olmakta ve gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerdeki kısıtlı imkânlardan dolayı az sayıda yetişmektedir. Yani şunu rahatlıkla söyleyebiliriz. İnsanların ülkesine beyin dolaşımı kapsamında döndüğü görülmüş olsa da hala Avrupa hayali Amerikan rüyası diye adlandırılan rüya beyin göçlerine doğrudan etki etmeye devam etmiştir. Bu süreç anlaşılan o ki onlarca yıl daha devam edecek ve beyin göçleri ülkelerin gelişmesine doğrudan etki etmeyi sürdürecektir. Gelişmemiş ülkelerin bu beyin göçlerini azaltmak veya durdurmak için yapması gereken; gerekli alt yapıyı kısıtlı olan imkanlarına rağmen hazırlamak ve global dünyada etkin bir konuma gelmek için bu alt yapı konularına gereken önemi vermesi gerekmektedir.

1.2.7. İşçi Göçü

Bir insanın hayatını başka bir ülkede idame ettirme arayışına işçi göçü denir. İşçi göçleri, kişilerin genellikle zaruri hayat koşullarının gerekliliklerini yerine getirebilme isteğinden kaynaklanmaktadır. Bu isteğe ulaşabilmek için ise kişilerin yaşadıkları yerlerden ülke içinde bulunan daha merkezi, sanayisi ve ticaret kolları gelişmiş yerlere yada başka bir ülkeye göç etmeleri ile gerçekleşmektedir.

İşçi göçü ülkemizde oldukça fazla karşılaşılan bir göç hareketidir. Bu göç hareketi Türkiye'nin 1961 yılındaki Anayasa değişikliği ile yurtdışına da sıçramış

³⁴Bartram, Poros ve Monforte, s. 55-58.

çünkü 1961 Anayasası ile seyahat yasakları kalkmış ve üstüne 1961 yılında Federal Almanya ile iş gücü anlaşması imzalamıştır. Bu antlaşma ile artan ve artmaya devam eden Türkiye nüfusunu bir nevi frenlemek ve ülkedeki işsiz insan sayısını azaltmak amaçlanmıştır³⁵.

Bu olayla birlikte ülke ekonomisi rahatlayacak ayrıca Almanya da çalışan işçiler profesyonelleşecek bu profesyonelleşen ve deneyim kazanmış işçiler ülkeye döndükleri zaman Türkiye'nin kalkınmasına da yardımcı olacaktır. Almanya ile başlayan süreç tarihler 1964 gösterdiğinde Avusturya, Hollanda, Belçika ile devam edecek ve Türkler Avrupa'yı bir iş kapısı olarak görmeye başlayacaktır³⁶.

Bu giden işçilerin profesyonelleşip ülkeye dönmesi beklenirken durum öyle olmamış giden işçiler Türkiye de kalan ailelerini de buraya getirmiş ailelerinin gelmesiyle bir düzen kurmuşlar bu yeni kurdukları düzene alışmışlar ve oraları yurtları olarak kabul etmişleridir.

Bu yurt dışına giden işçilerin bilgi birikimi ve yetenekleri de göz önüne alınmış işçinin bilgi ve birikimi işçinin sermayesi hazinesi olarak kabul edilmiştir. Bir kişi alanında ne kadar yetkin ise o kişinin tercih edilme olanağı artmıştır. İşçi göçlerinde günümüz dünyasında sıradan olmak tercih edilmeme sebebi olarak algılanmaktadır. Günümüz şartlarında kalifiye eleman algısı oluşmakta kim bu şartları yerine getirir ise tercih edilme olasılığını elinde bulundurmaktadır. Kalifiye eleman diye nitelendirilen bu işçiler zorlu hayat şartlarında kısıtlı iş imkânlarına rağmen tercih edilmekte bir çok kurum ve kuruluşun tercihini oluşturmaktadır. İşçi göçünde ele aldığımız noktada yetkinlik ve yeterlilik olmazsa olmaz bir gereklilik bir kabul şartı olduğu görülmektedir.

Bu kabul şartlarını sağlayan insanlar 1960'lı yıllardan sonra Avrupa antlaşmalarıyla hiç şüphesiz Avrupa'ya gittiği görülmekte ve Avrupa'nın da istediği bu yetkinlikteki kişiler olduğu bilinmektedir.

1.2.8. Mübadele Göçü

Mübadele iki veya daha fazla devletin bir araya gelerek imzaladıkları antlaşmalardır. Bu antlaşmalarda karşılıklı göç hareketinin nasıl gerçekleşeceği, ne

³⁵ Ahmet İçduygu ve İbrahim Sirkeci, 75. Yılda Köylerden Şehirlere, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s.254.

³⁶ İçduygu ve Sirkeci, 1999, s. 254.

zaman gerçekleşeceği ve bu karşılıklı değişim esnasında nasıl bir hukuki prosedür uygulanacağı bu antlaşmalarla ele alınmıştır³⁷.

Bu karşılıklı değişim yapılırken uluslararası bir komisyonun gözetiminde yapıldığı yada karşılıklı tarafların kendi aralarında seçecekleri karma bir komisyon tarafından gerçekleştirildiği bu uygulamalarda dikkat edilen konulardır. Çünkü göç ettirilecek kişilerin dini inançları, dilleri ve ırksal durumu dikkate alınmadan gerçekleşirse birçok problemi beraberinde meydana getirebileceği öngörülebilmektedir³⁸.

Tarihsel sürece baktığımızda bu göç hareketleri tarih boyunca sürekli olmuş bu göç hareketine birçok farklı etnik grup ve kökenin maruz kaldığı da görülmüştür. Mübadele göçlerinin oluşmasındaki en büyük etken ise savaşlar sonucunda değişen ülke sınırlarıdır. Türk tarihine baktığımızda ise ilk mübadelenin Yunanlılarla yapıldığı zannedilse de Osmanlı devleti ile Bulgar Krallığı arasında 1913 yılında yapılmış burada mübadele kavramı açık bir şekilde belirtilmiştir. Tarihler 1923 yılını gösterdiğinde ise çoğu kişi tarafında bilinen TÜRK-YUNAN zorunlu mübadele göçünün gerçekleştiğini bilmekteyiz³⁹.

Türk –Yunan mübadele göçünde olduğu gibi bu tür göçler keyfi isteğe bağlı göçler olmadığı mübadele göçleri karşılıklı olarak ülkelerin karşılıklı antlaşması sonucu varılan ülke vatandaşlarının da uymak zorunda oldukları bir nevi zorunlu göçtür. Bu göç kişileri sosyal, ekonomik ve birçok açıdan ciddi şekilde etkilemektedir. Bu göç hareketine mecbur kalan kişilerin hayatları tamamen değişmekte ve alıştıkları kültürden koparılarak bambaşka bir kültürün içinde doğru itilmektedirler.

1.2.9. Siyasi ve Ekonomik Göç

Siyasi ve ekonomik göçler günümüzde birçok ülkenin sıklıkla maruz kaldığı göç hareketleridir. Bu göç hareketinde siyasi nedenlerden kaynaklı olanların gerçekleşmesinin nedeni bir bölgedeki demokrasi anlayışının tam oturmamasından kaynaklanmakta veya diktatör rejimlerin olduğu yerler de ki

³⁷ Tuncay Ercan Sepetcioğlu, “İki Tarihsel ‘Eski’ Kavram, Bir Sosyo-Kültürel ‘Yeni’ Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.3, 2018, s.53

³⁸ Sepetcioğlu, s.53.

³⁹ Selahattin Önder, “Meclisi Vükela Mazbatalarında Türk- Bulgar Mübadelesi” *Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 3, S:1, 1991, s. 207-225.

baskıcı zihniyetlerle karşılaşılması sonucu insanların bir başka ülkeye göç etmek zorunda bırakıldıkları göç hareketidir.

Ekonomik göçe neden olan faktör ise o bölgedeki kaynakların yetersizliği veya daha rahat bir yaşam sürme algısından kaynaklanan bir anlayış ile gerçekleşmiş düşünce ile yapılan harekettir. Bu göç kavramına genellikle kırsaldan kente doğru olan göçlerde görmekteyiz. Çünkü kırsaldaki imkânlar kısıtlı kentlerdeki imkânlar ise daha gelişmiş ve çeşitlidir. Ekonomik göçler sonucunda ise göç edilen yerde demografik yapı bozulmakta çarpık kentleşme ortaya çıkmakta ve kültürel uyumsuzlukların baş göstermesine neden olmaktadır⁴⁰.

1.3. Türkiye'ye Yapılan Göçler

Bu göçleri değerlendirdiğimiz zaman Cumhuriyet öncesi Anadolu'ya yapılan göçler bağlamında ve Cumhuriyet sonrası Türkiye'ye yapılan göçler bağlamında değerlendirmek de yarar olacaktır. Cumhuriyet öncesinde yapılan göçler kastetmek istediğimiz Osmanlı devletinin son zamanlarındaki göç hareketleridir.

1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Yapılan Göçler

Türkiye'deki sığınmacıları incelemekten önce Cumhuriyet öncesinde yapılan Anadolu'ya yapılmış göçleri incelemek gerekmektedir. Anadolu'ya baktığımızda gördüğümüz nokta şu ki buraların sürekli göç alan ve veren yerler noktasında olduğudur. Bu göç alıp göç verme işi ise Anadolu coğrafyasında kozmopolitik bir yapının oluşmasına neden olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin göç süreçlerini analiz etmemiz için ise Cumhuriyet öncesi dönemleri iyi analiz etmemiz gerekmektedir. Çünkü çok eski bir devlet geleneğine sahip olan Türk devleti her dönem de kendi kültür ve birikiminin üstüne daha fazlasını katmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin bu birikim ve kültürü anlamak için ise Osmanlı'nın son dönemlerini iyi okumak gerekmektedir. Osmanlı bilgi ve birikim açısından dünyada öncü olmuş büyük bir imparatorluktur. Bu İmparatorluk da üst düzey devlet adamları yetişmiş bu yetişen

⁴⁰ Kübra Alarçin, "Uluslar arası Göç Hareketleri'nde Türkiye'nin Konumu; Uluslar arası Göç Ve İç Göçün Karşılılaşması, Kentsel Gerilim: Şanlıurfa Ve Gaziantep Örneği", **Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, SBE, 2019, s.13.

devlet adamları ileri ki dönmelerde ulus devleti anlayışının oluşmasında etkin bir rol oynamıştır⁴¹.

Bu etkin rol oynayış Osmanlı devletinin zamanla çökmesinden sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında yapılması gereken değişiklerin mimarı olmuşlardır. Osmanlı devletine son dönemlerde Kırım'dan,Kafkasya'dan ve Balkanlardan yapılmış olan göçler Türkiye'nin çeşitli ve kozmopolitik bir nüfus yapısının oluşmasının zeminini de hazırlamıştır.Nüfusu oturmuş ve birçok sayıda etkin teşkilat yapısına sahip olmuş Osmanlı son dönemlerini yaşadık dan sonra bu mirası kendisinden sonra kurulacak Türkiye Cumhuriyeti'ne adeta devretmeye hazır hale gelmiştir⁴².

Kırımdan ve Kafkaslardan Anadolu ya yapılan göçlerin oluşmasında da en büyük etken hiç şüphesiz Osmanlı –Rus savaşlarıdır. Özellikle bu savaşların etkisiyle ilk büyük göç hareketi 1774 de meydana gelmiştir. Bu yıllardaki savaşlardan dolayı yüzbinlerce Tatar Anadolu'ya yerleşmiş devam eden bu savaşların sonucunda Anadolu ciddi bir Kafkas ve Kırım kökenli insanların nüfusuna sahip olmuştur⁴³.

Tarihler 1877 -1878 gösterdiğinde Osmanlı-Rus savaşı çok büyük bir mücadeleye sahne olmuş bu savaş '93 Harbi' ' diye de ifade edilmiş ve bu savaşın sonunda da binlerce insan yine Anadolu'nun yolunu tutmuştur. Balkan savaşları sonrasında ise yüzyıllar boyunca Osmanlı egemenliğinde kalmış Balkanlardan göç başlamış Avusturya –Macaristan İmparatorluğu Bosna'yı işgal etmiş bunun sonunda da 1918'e kadar bu göçler 4 dalga hailinde sürmüştür. Kırımdan ve Kafkas halklarından sonra da Boşnaklar, Arnavutlar Anadolu'nun yolunu tutmuştur. Böylelikle Anadolu ciddi bir nüfusa sahip olmuş Osmanlı yıkılıp Türkiye Cumhuriyeti kurulunca da bu kişiler Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmuşlardır⁴⁴.

⁴¹ Bahadır Akkaya, "Uluslararası Göç Hukuku ve Türkiye'nin Göç Stratejisi", **Yüksek Lisans Tezi**, Gaziantep Üniversitesi, SBE, Gaziantep, 2019, s.24.

⁴² Göç İdaresi Genel Müdürlüğü- Kitlesele Koruma, <http://www.goc.gov.tr/icerik3/kitleseleakinlar_409_558_559>, e.t:05.05.2020.

⁴³Dilek, s. 17.

⁴⁴Dilek, s. 17.

1.3.2. Cumhuriyet Sonrası Yapılan Göçler

Cumhuriyet kurulmazdan önce Anadolu'ya yerleşmiş göçmenler, Cumhuriyet kurulduktan sonra da Anadolu'nun temel nüfus yapısını oluşturmuştur. Bu Anadolu ya yapılan göç hareketleri Cumhuriyet kurulduktan sonra da devam etmiştir. Bu göç hareketlerini incelediğimizde hiç şüphesiz Türk – Yunan nüfus mübadelesi karşımıza çıkmaktadır. Bir başka büyük göç hareketi ise Makedonya'da yaşayan Türklerin 1924-1936 arası Anadolu'ya gelmesidir. 1924 yılında birinci dalga olarak 1936 yılları arasında ise ikinci dalga göç hareketi ile Türkiye Cumhuriyeti karşılaşmıştır. Tarihler 1953'ü gösterdiğinde ise Yugoslavya'nın ilk devlet başkanı olan Tito, Türkiye'yi ziyaret etmiş ve 1953 de serbest göç antlaşması imzalanmış bunun sonucunda da Makedonya'dan üçüncü dalga olarak ifade edeceğimiz göç dalgası başlamıştır. Bu göç dalgaları sonrasında 300.000'den fazla göçmen gelmiş bunların 15.000 'ne yakın kişideiskân politikası kapsamında yerleştirilmiş geri kalanı ise serbest göçmen olarak kabul edilmiştir⁴⁵

Bir başka göç dalgası ise Bulgaristan kaynaklı göç dalgasıdır.' '1925 yılındaki Türkiye ile Bulgaristan arasında imzalanan ikamet sözleşmesi ile 1949 yılına kadar 218 bin 998 kişi Türkiye'ye göç etti. 1968-1979 yılları arasında da Türkiye-Bulgaristan Yakın Akraha Göçü Anlaşması çerçevesinde 116 bin 521 kişi Türkiye'ye geldi. Bulgaristan'dan son göç hareketi 1989 yılında⁴⁶ gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Cumhuriyet den sonra karşılaştığı bir başka göç hareketi ise İran'dan gelmiştir. İran'da İran İslam devrimi adıyla adlandırılan bir devrim gerçekleşmiş orada yaşayan kişilerden bu durumdan rahatsız olanlar Türkiye'nin yolunu tutmuştur. Bu gelen vatandaşların birçoğu Azeri kökenli Türk vatandaşlarıdır. Bu kişiler yeni kurulan bu rejimden zarar göreceklərini düşünmüşler ata yurdu olan Anadolu coğrafyasına göç etmişlerdir. Bu göç eden gurupla incelendiğinde Kürt uyruklu vatandaşlarında sayısının oldukça çok olduğu görülmektedir. İran'dan Türkiye'ye bu göç sonunda bir milyon civarında insanın geldiği bilinmektedir⁴⁷.

⁴⁵ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü- Kitlemel Koruma. <http://www.goc.gov.tr/icerik3/kitlemelakinlar_409_558_559>, e.t: 05.05.2020.

⁴⁶ Dilek, s.19.

⁴⁷ Dilek, s.21.

Türkiye'ye göç veren bir diğer ülke ise Irak'tır. Son yıllarda kaos ve kargaşanın hiç eksik olmadığı ülkede 1988 yılında dönemin Devlet başkanı Saddam Hüseyin tarafından Halepçe katliamı yapılmış bu katliam sonunda binlerce insan hayatını kaybetmiş 50.000 civarında insan da Türkiye'ye göç etmiştir. Irak'tan gerçekleşen bir diğer göç ise 1991 de ki körfez savaşı sonunda gerçekleşmiş bu savaş sonunda Türkiye'ye 500.000 kadar insan göç etmiştir⁴⁸.

Kaostan, çatışmadan ve iç savaşlardan kaçıp gelen ülkelere ise son olarak Suriye eklenmiş 2011 yılında Suriye'den kaçıp Türkiye'ye gelen Suriyeliler daha güvenli bir ülke olan Türkiye'ye sığınmışlardır.2020 yılı rakamlarına bakıldığında Suriye'den Türkiye'ye sığınan sığınmacı sayısı 3 milyon 641 bin 370 kişidir⁴⁹.

1.4. Türkiye'nin Göç Politikası

Türkiye'nin göç politikasını ele aldığımız dönemde gördüğümüz nokta şu ki Cumhuriyet öncesi ve sonrası kapsamın da değerlendirilmiştir. Göç politikalarında bir başka nokta ise ülkelere Türkiye'ye doğru bir yöneliş olmasının yanı sıra bir diğer önemli nokta Türkiye içerisinde yapılan göçlerdir. Yani burada kastetmek istediğimiz ülke içinde ve kırsal bölgelerden kentlere doğru yapılan göç hareketleridir.

Bu göç hareketlerinde Türkiye'nin zaman zaman güvenlik ve iskân noktasında sıkıntı yaşamasına neden olduğu bilinmektedir. Bunun için göç hareketlerinin ulusal bir sıkıntı oluşturma noktasında kilit bir rol oynama ihtimali göz ardı edilmemesi gereken bir husus olduğu bilinmelidir. İskân politikalarının Türkiye de neler olduğu şu üç yasal düzenleme çerçevesinde ele alındığı görülmüştür. Bunlar 885 sayılı,2510 sayılı ve 5543 sayılı iskân kanunlarıdır⁵⁰.

1.4.1. İskân Kanunu

İskân kavramı, en geniş manasıyla beşerî bir yerleşmeyi ifade etmektedir⁵¹. Bu çerçevede31 Mayıs 1926 tarihinde çıkan 885 sayılı İskân Kanuna baktığımızda bu kanunun Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasında Türkiye ile Yunanistan

⁴⁸ Dilek, s. 21.

⁴⁹ Türkiye'de Bulunan Suriyeli Sayısı, <<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>>, e.t: 18.04.2021.

⁵⁰ Akkaya, s.86.

⁵¹ Yusuf Halaçoğlu, XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2006, s.1.

arasında yaşanan göç dalgasından dolayı gelen Türk Soylu Muhacirlerin uygun bir biçimde yerleştirilmeleri için çıkarılmıştır. Bu Kanun Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında çıkarılan kısa bir kanundur. Bu kanun göçmenleri, sığınmacıları ve mültecileri kapsamamaktadır.

Göçmenler ve mülteciler ve sığınmacıların iskân faaliyetleriyle ilgili ilk kanun ise 1934 tarihinde çıkartılmış 2510 sayılı İskân Kanunudur. Bu kanun yurtdışından ülkemize gelen mültecilerin, göçmenlerin ve sığınmacıların ülke içinde nasıl yerleşeceklerine dair düzenlemeyi içermiştir. Bu kanun çıkartılmasındaki önemli husus ise Türk kültürünün daha güçlü olmasını sağlamak ve dil noktasında yaşanan problemleri çözmektir. Bundan dolayı ise Türk kültürüyle bağları bulunanların Türkiye'ye getirilmesi planlanmış ve Türkiye'nin bir çekim noktası olması hedeflenmiştir. Bir başka hedef ise Türk kültürüne bağlılığı bulunmayan insanların belirli yerlere dağıtılarak asimilasyonun gerçekleşmesini sağlamaktır⁵².

"5543 sayılı İskan Kanunu" ise Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği kapsamında görüşmeler gerçekleştirdiği bir dönemde 9.uyum paketi diye adlandırılan paket görüşülürken bu görüşme de bir çok kanun tasarısının ve teklifin görüşülmekte olduğu bir zamanda "5543 sayılı İskan Kanunu" üzerinde konuşulmuş bunun üzerine bu kanun hızlı bir şekilde 26/09/2006 tarihinde Resmi gazetede yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir⁵³. Bu Kanunun 3.maddesini incelediğimizde ise göçmen ifadesinin ne olduğu anlatılmıştır.3.maddeye göre "*Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu halde Türkiye'ye gelip bu Kanun gereğince kabul olunan kişileri kapsamaktadır*"⁵⁴. Bu arada gördüğümüz husus şu ki Türk Kamu yönetimi bu konuyu iki parçaya ayırmıştır. Bir noktasında hükümet den iskan yardımı alanlara değinmiş bunlara iskanlı göçmen denmesi gerektiğini ifade etmiş diğer noktada ise hükümetten yardım almayanlara değinmiş bunları da iskansız göçmen olarak tanımlamıştır. İskanlı göçmen olarak kabul edilenler devlete ciddi bir yük oluşturmakta ondan dolayı bunların iskanlı göçmenliğine Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile karar verilmektedir⁵⁵.

⁵² Akkaya, s.87.

⁵³ Canan Emek İnan, "Türkiye'de Göç Politikaları: İskân Kanunları Üzerinden Bir İnceleme". **Göç Araştırmaları Dergisi**. C. 2, S. 3, 2016 s. 27.

⁵⁴ İnan, s.27.

⁵⁵ Akkaya, s.89.

Bu üç İskân kanununun çerçevesine baktığımızda değişen yaşam koşullarına göre bu kanunların uyarlandığı ve zamanın ihtiyaçlarına cevap verme niteliği taşıdığı anlaşılmaktadır. Fakat bu üç kanun da dikkatimizi çeken ortak nokta ise Türk Soylu kişilerin ya da Türk kültürüyle bağlı olan kişilerin hep korunmak istendiği ve bunlara belli noktalarda pozitif ayrımcılık yapılmak istendiğidir⁵⁶.

1.4.2. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet meclisinde kabul edilmiştir. Bu kanun çıkarılmasındaki amaç Türkiye'nin Uluslararası arenada insan hakları şikayetleriyle ilgili sıkça gündeme gelmesinin bir nebze önüne geçmek ve yabancıların hakları konusunda gerekli düzenlemeyi yapabilmektedir. Bu gerekli düzenlemelerin yapılıp çağdaş dünya düzeninde gereken düzeye erişmek hedeflenmiştir. Günümüzde gerçekleşen göç süreçleri ülkemizin kilit bir konumda olmasından dolayı Türkiye'yi ciddi bir şekilde etkilemektedir.6458 sayılı Kanundan önceki süreçte Türk mevzuat sisteminin mevcut yapısı yetersiz kalmaktaydı. Önceki süreçteki mevcut yapıda'' 5682 sayılı Pasaport Kanunu ve 5683 Sayılı Yabancıların ve Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkındaki 1950 tarihinde çıkartılmış iki yasanın değiştirilerek günümüz şartlarına uyarlanması ve modern dünya düzenindeki seviyeye erişerek Avrupa Birliği kapsamındaki göç ve iltica konularına uygun hale getirmek amaçlanmıştır⁵⁷.

Bu kanunlardan farklı olarak göç ve iltica noktasında farklı kanunlar ve düzenlemelerin olduğu bilinmektedir. Bu konuda anlaşılan nokta şu ki kanun seviyesindeki düzenlemelerin eksikliğinin böyle halledilmesi göç ve iltica konusunun tam bir bütünlük sağlamasını engellemiştir. Bu konuda olması gereken noktanın Uluslararası Koruma Kanununun ortak bir zeminde toplanması gerektiğidir. Çünkü bu dağınıklık devam ettiği sürece isteğe bağlı yaklaşımların önüne geçilmesi güçleşecektir.6458 sayılı Kanunda ele almamız gereken bir diğer önemli noktası ise Suriyelilerdir. Bu kanun Resmi gazetede yayınlandıktan bir sene sonra uygulamaya geçilmiştir. Uygulama noktasına geçilmezden önce ise

⁵⁶ Akkaya, s. 89.

⁵⁷ Lami Bertan Tokuzlu Yabancılar ve Uluslar arası Koruma Kanunu Yasal Belirlilik İlkesi Konusunda Türk Uygulamasına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme. <<https://dergipark.org.tr/download/article-file/229932>>, e.t: 06.07.2020. s.1063.

Suriyelilerin pozisyonunun neler olacağıyla ilgili yönetmelikler de incelenmiş ona göre bir şekillendirme yapılmıştır⁵⁸.

1.5. Suriyelilerin Türkiye'ye Doğru Gelişi

Arap baharı ile beraber Arap coğrafyası karışmış diktatörler ve baskıcı rejimler yıkılmış veya yıkılma sürecine girmiştir. Demokratik rejimden yoksun Suriye de bu süreçten etkilenmeye başlamış tarihler 2011 yılını gösterdiğinde Suriye de ayaklanmalar ciddi boyutlara ulaşmış milyonlarca insan evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Suriye'deki bu durum 911 kilometre sınırı olan Türkiye'yi hiç şüphesiz doğrudan etkilemiş bunun sonunda da Türkiye'ye doğru göç hareketleri başlamıştır.

Bu göç hareketlerinin ilkiyle Türkiye Hatay'ın yayladığı ilçesinde bulunan Cilvegözü sınır kapısından ülkeye girmek isteyen 252 kişilik gurubun sığınma talebinde bulunmasıyla karşılaşmıştır⁵⁹. Tarihler 2011 ve 2013 yıllarını gösterdiğinde ise insanlar akın akın Türkiye ye doğru gelmeye başladığı görüldü. İlk başta yüzler ile ifade edilen sayılar yüz binlere döndü ve yüz binler kısa zamanda milyonlara ulaştı.

Bu gelen kişiler ilk başta kamplara alındı ancak sayıların çokluğu ve hayatın doğal akışı zamanla bu kampları işlevsiz hale getirdi. İnsanlar kamplardan çıkıp yerleşik yaşama geçmek istediklerini her fırsatta belirttiler. Ayrıca bu kamplarda kalan kişilerin üretici olmaması yalnızca tüketici konumda olması onları da Türk halkını da zora sokmaya başladı. Böylece kademeli olarak Suriyeliler kamplardan çıkarılmaya başlandı.

Suriyelilerin toplumsal hayata karışmasıyla beraber ise ilk başlarda çok ciddi tepkiler ile karşılandı. Bunun öncelikli sebebinin ise Suriyelilerin ülkesinden kaçıp başka bir ülkeye sığınması olduğu halk tarafından sürekli Suriyelilere söylendi. Ayrıca üstüne Suriyelilerin iş ve ticari hayata atılması ticari sektörde faaliyet yürüten Türklerin bu durumu olumsuz karşılamasına da neden oldu. Bu olaylar neticesinde ilk başlarda Suriyelilerin sığınmacı misafir olduğu ifade edilse de zamanla bu kavramlar unutulmuş bu kavramların yerini beraber yaşam ve toplumsal kabul gibi kavramların aldığı görülmüştür.

⁵⁸ Akkaya, s.91-93.

⁵⁹ Dilek, s.62.

1.5.1. Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Hukuksal Konumu

Türkiye’ye sığınan Suriyelilerin temel gelme nedeni ülkelerindeki güvenlik ve istikrar yapısının bozulmasıdır. Bu yapının bozulması ve Suriye devletinin vatandaşlarını koruyamaması Suriyelilerin göç etmesine neden olmuştur. 1993 Viyana Deklarasyonu ve Eylem Planına⁶⁰ göre egemen devletler vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini korumakla yükümlüdür⁶¹. Bu yükümlülüğü yerine getiremeyen Suriye devletinin vatandaşları Türkiye’ye sığınmış ilk başta bunlara hukuki bir perspektiften bakılmamıştır.

Suriyelilerin hukuki statüsüyle ilgili birçok kavram tartışılmış bir kısım hukukçu bunların mülteci kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini söylerken bir kısmı ise bunun olamayacağını çünkü bunun Türkiye’nin imzaladığı 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesindeki coğrafi kısıtlama ile uygulayacağını belirtmesine ters olduğunu söylemişlerdir⁶².

1967 yılında 1951 yılındaki Cenevre sözleşmesine ek yapılmış burada “coğrafi ve zaman” ifadesi kaldırılmış fakat Türkiye 1968 de imzaladığı bu antlaşmada Cenevre antlaşmasındaki imzaladığı coğrafi sınırlar ifadesinde herhangi bir değişiklik yapmamış bu maddenin olduğu gibi kalması yönünde kararını sürdürmüştür⁶³.

Tüm bu bilgilerin ışığında bizim de değerlendirmemiz o ki Suriyelilerin mülteci kapsamına alınamayacağıdır. Suriyelilerin değerlendirilmesi gereken kapsamın hiç şüphesiz ikincil koruma olarak adlandırılan geçici koruma kapsamında değerlendirilmesi gerektiğidir.

1.5.2. Geri Kabul Antlaşması ve Vize Serbestisi

Türkiye ve Avrupa Birliği arasında, yoğun bir şekilde yapılan müzakereler sonucu imzalanan bu antlaşma Suriyelilerin çatışmalardan kaçıp Türkiye’ye gelerek buradan da Avrupa’ya gitmek için yüzlerce kilometrelik tehlikeli yolları kullanması bu antlaşmanın imzalanmasında etkili olmuştur. Türkiye ile AB arasında 16 Aralık 2013 de Vize Serbestisi görüşmeleri yapılmış aynı süreçte Geri

⁶⁰ Bozkurt ve LL. M.Eur. s.194.

⁶¹ Ademelo Abbas, International Law, Text, Cases and Materials, Oxford Press, 2012, s.676.

⁶² İbrahim Kaya ve Esra Yılmaz Eren, **Türkiye’deki Suriyelilerin Hukuki Durumu Arada Kalanların Hakları ve Yükümlülükleri**, İstanbul, SETA Yayınları, 2014, s. 19.

⁶³ Bülent Çiçekli, **Uluslar arası Hukukta Mülteciler ve Sığınmacılar**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009, s.15.

kabul antlaşması yapılmış böylece Türkiye üzerinden Avrupa'ya giden mültecilerin önüne geçilmek istenmiştir⁶⁴.

Çünkü Suriye'den gelen insanlar doğrudan Avrupa'yı etkilemeye başlamış Avrupalılar bu mülteci akınıyla baş etmek istemiş Türkiye'yibirçok konuda muhatap almak istemeyen Avrupa Birliği Türkiye ile müzakereler yapabilmek için yoğun efor sarfetmiştir.Bu konu Türkiye AB arasında yeni bir politik sürecin başlamasında etkili olmuş aynı zamanda bu politik sürecin yansımaları hukuki zeminde kendisine de yer bulmuştur.⁶⁵ Ancak her ne kadar geri kabul antlaşması imzalanmış ve Avrupa Birliği ile 2013 yılında görüşülen Vize Serbestisi antlaşması da bu zamanda gündeme gelmiş olsa aradan yıllar geçmesine rağmen herhangi bir Vize Serbestisi antlaşması oluşmamıştır.

Bu geri kabul antlaşmasından gördüğümüz o ki Avrupa Birliği kendi çıkarları olduğu zaman Türkiye'ye yakın durmaktan çekinmeyen bir tavır sergilemiş Türkiye'nin lehine olacak noktalarda ise aynı yakınlığı göstermediği ve çeşitli bahaneler öne sürerek süreci uzattığı anlaşılmıştır⁶⁶.

1.5.3. Gaziantep'e Göç Edilme Nedenleri

Gaziantep şehrine göç edilme nedenlerinin en büyük etkisi hiç şüphesiz Gaziantep şehrinin Suriye yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Bu neden de Gaziantep'in tercih edilme noktasında zaten zor durumda ve ne yapacağı noktasında kararsız olan Suriyelilere bir kurtuluş kapısı olmuştur.

Suriyeliler böylece olaylar başlar başlamaz Gaziantep şehrine doğru hareket etmiş ve Gaziantep halkının misafirperver yaklaşımları zaten zor bir süreç geçiren Suriyelileri en azından bir nebze olsun rahatlatmıştır. Suriyelilerin Gaziantep şehrinde rahat etme noktalarından bir diğer önemli sebep ise kültürel bağlardan kaynaklanmaktadır. Bu kültürel bağlar sınır örgüleri çekilmesine rağmen insanların birlikteliğini koparamamış tam tersine bir gün kavuşmak güdüsüyle hareket etmelerine neden olmuştur.

⁶⁴ Türkiye-AB "Vize Serbestisi Görüşmeleri ve Geri Kabul Antlaşması", 2013, <<http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-iliskilerine-genel-bakis.tr.mfa>>, e.t: 06.06.2020.

⁶⁵ Türkiye – AB Ortak Eylem Planı,2015, <https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/15_ekim_2015_turkiye_ab_ortak_eylem_plani_.pdf>, e.t: 05.06.2020.

Gaziantep şehrinin başka bir tercih edilme nedeni sanayi şehri olmasından kaynaklanmaktadır. Zaten tüccarlıkları ile bilinen Suriyeliler Gaziantep şehrinde ticari noktada da rahat olacaklarını düşündükleri için buralara yönelmişler ve özgür bir şekilde ticari hayatlarını da sürdürme imkânına sahip olmuşlardır.

1.5.4. Suriyelilerin Suriye'ye Dönme Düşüncesi

Gaziantep'te yaşayan Suriyelilere Suriye'ye dönme niyeti sorulduğunda %56 sının kesinlikle dönmek istemediklerini tespit edilmiştir. Ayrıca Suriyelilerin Türkiye'ye gelen kısmının %78,4 nün ise Gaziantep'te yaşamak istediklerini belirtmişlerdir⁶⁷. Bu yaklaşım kesinlikle Suriyelilerin tamamı Türkiye de kalır algısının olmaması gerektiğini gözler önüne serse de birçok Suriyelinin artık Türkiye'yi kendi evi gibi gördüğünün kanıtı olmuştur.

Ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet politikası Suriyeli mültecilerin gelecekte daha güvenli bir şekilde ülkelerine dönebilmelerini sağlamaktır. Türk Hükümeti bu yaklaşımını 2019 yılında aldığı bazı etkili kararlarla göstermektedir. Kararlar incelendiğinde Suriyelilerin kayıtlı oldukları şehirlerde ikamet etmeleri etmeyenlerin ise kayıtlı oldukları yerlere bir ay gibi bir süre içinde dönmeleri istenmiştir. Buna rağmen kayıtlı oldukları illere dönmeyen Suriyeliler Türkiye Cumhuriyetinin güvenli bölge dediği Suriye'deki bölgelere gönderilmeleri kararlaştırılmış ve uymayanlar güvenli bölgelere gönderilmiştir⁶⁸.

Bu gönderilen Suriyeliler bu durumdan pek memnun olmamışlar zaman zaman taşkınlık yaratmışlardır. Bu taşkınlığı yaratarak bir sonuç alma düşüncesinde olsalar da tabii ki taşkınlıkla hiçbir sonuç elde edemeyeceklerini anlamışlardır. Ayrıca hükümet bu meselenin üstüne daha fazla kararlılıkla gitmiş bu da Suriyeliler arasında daha fazla panik yaratmış kurallara uyma konusunda daha istekli olmalarına neden olmuştur⁶⁹.

Hükümetin ise böyle bir politika benimsemesinin nedeni Suriye'den kaynaklı terör olaylarının ülke içinde artması ve dağınık yaşayan Suriyelilerin kontrolünün zor olmaya başlanmasından kaynaklıdır. Bu kontrol altına almama

⁶⁷Mehmet Nuri Gültekin ve diğerleri, **Gaziantep'teki Suriyeliler**, Gaziantep Üniversitesi Yayınları, Gaziantep, 2018, s. 41-42.

⁶⁸ İrem Kavak, Türkiye'nin Geri Gönderme Politikası ve Suriyeli Sığınmacılar, <https://insamer.com/tr/turkiyenin-geri-gonderme-politikasi-ve-suriyeli-siginmacilar_2591.html>, e.t: 06.06.2020. s.4.

⁶⁹Kavak, s. 4.

meselesi ülkenin güvenliği için hayati bir önem taşımak da olduğu da anlaşılmaktadır⁷⁰.

Tabi ki bu geri gönderme olayında bazı istenmeyen durumlarla da karşılaşmış az da olsa yanlış uygulamalar sonucu bazı kişiler sınır dışı edilmiş bu yanlış olan uygulamalara sivil toplum kuruluşları ivedilikle karşı çıkmış yanlışlık sonucu sınır dışı edilenler için gereken haklar iade edilmiştir⁷¹.

Suriyeliler de ki bu yaklaşımdan gördüğümüz şu ki vatanlarına bağlılıkları olmadığı ve amaçlarının daha güzel bir hayat olduğu bir gün Türkiye'den kendilerine göre daha güzel bir ülke buldukları zaman buraları da bırakarak gidecekleri anlaşılmaktadır. Buda bize gösteriyor ki Suriyeliler denkleminde uzun vadede kesin birliktelik ihtimalinin olması bu denklem de zor görünmektedir.

1.5.5. Gaziantep'teki Suriyelilerin Sosyo-Kültürel İlişkileri

Gaziantep'te yaşayan Suriyeli sığınmacılara genel olarak baktığımızda gördüğümüz en dikkat çeken noktanın Suriyelilerin bir arada toplu halde yaşama kültürüne sahip olma istekleridir. Bunun birçok nedeni olduğu ancak en önemli nedenin sayıca azınlık da ve başka bir kültürde yaşamının getirdiği bir gereklilik gibi düşündükleri anlayışı algısından kaynaklanmaktadır.

Bu anlayışı göçmen ve sığınmacıların dünyanın her ülkesinde sürdürdükleri bu anlayışın göçmenlerin evrensel tutumu olarak da lanse ettikleri dünyanın her tarafında bilinmektedir.

Gaziantep özelinde Suriyeli sığınmacıların ekonomi ve sosyal yapısını ele aldığımızda ise kendi kafe ve alışveriş merkezlerini açmak da çalıştırdıkları iş yerlerinde ağırlıklı olarak kendi ülke vatandaşlarını istihdam ettikleri görülmektedir. Bu tutumun nedenini bir nevi kendi aralarında koruma kalkanı oluşturma isteminden kaynaklı olduğunu söylenmektedir.

Suriyeli sığınmacıların Gaziantep sanayisine ise bir dinamizm kazandırdığı aşikardır. Bu dinamizmin en büyük etkeni Suriyelilerin genel özelliklerinin ticarete uyumlu olmasından kaynaklanmaktadır. Sanayideki birçok iş kolunda artık kendileri görülmekte ve yaptıkları kaliteli ürünlerle ve dürüst tutumlarıyla tercih edilen kişiler olarak ifade edilmektedir.

⁷⁰ Kavak, s. 4.

⁷¹ Kavak, s. 4-5.

Yine Sanayi deki iş kollarında da Suriyelilerin birlikte hareket ettikleri görülmekte ve kendi yemek kültürlerini şehrin birçok noktasına açtıkları lokantalarda olduğu gibi buralara da açmakta ve bir arada bulunarak kendi yemek kültürlerini de korumak da ve birlikte hareket etmeyi sürdürmektedirler.

Suriyeli sığınmacılar barınma ihtiyaçlarını ise kendilerinin yoğun olduğu mahallelerde ve semtlerde idame ettirmekte ve küçük hanelerde kalabalık yaşama anlayışı ile hareket etmek de geniş aile diye adlandırılan kavramı günümüzde de yoğun bir şekilde sürdürmektedirler. Bunun sürdürülme nedeni biraz tercihi biraz zaruri yet den kaynaklanmak da olduğu anlaşılmaktadır.

Kalabalık topluluklar olarak hareket etmeleri Suriyeli sığınmacılara bir dinamizm kazandırdığı görülmekte ve örf adetlerini manevi değerlerini korumayı sürdürmelerini sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Gerek hayat pahalılığından gerek kültürden kaynaklı Suriyelilerin sosyal hayatta en çok kullandıkları mekânlar ise parklar ve açık alanlardır. Suriyeliler bu park ve açık alanlarda boş oldukları vakitlerin %55 ini buralarda geçirdiği bilinmektedir. Bu parkların Suriyelilerin sosyal olarak takılma yerleri gibi gözükse de bunun nedenin kötü havasız evlerde kalmalarından kaynaklı bir nevi zaruretten kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır.⁷²

Bu zaruriyet hali Suriyelilerin zamanla bir yaşam biçimi olduğu toplumca kabul görmüştür. Ancak Suriyeliler ile Türk toplumunun bu olaya bakış açısında farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır göstermektedir. Kimi bunun zaruriyet olduğunu kabul etmekte kimi ise keyfi olarak parklarda takıldıkları gibi bir söylemi kabul etmektedirler.

Suriyelilerle ilgili bir diğer önemli nokta ise Suriyelilerin dini değerlerine olan bağlılıklarıdır. Sosyal ve dini değerleri yoğun yaşayan Suriyeli sığınmacılar geldikleri bu coğrafyada da bu durumu sürdürmek de bunu sürdürmeyi sağlayabilmelerinin en büyük etkenlerinden birinin de Gaziantep şehrinin yapısıyla da kültürel ve dini değerlerinin benzer bulunan noktalarının olmasından kaynaklanmaktadır.

⁷² Gültekin ve diğerleri, s. 48.

1.5.6. 2011 Suriye Savaşı Sonrası Suriyelilerin Gaziantep İlinin Nüfusu Üzerindeki Etkileri

Suriye savaşı ile birlikte binlerce mülteci Türkiye'ye gelmiş ve bunun ağırlıklı yükünü sınır şehirler çekmiştir. Bu sınır şehirlere baktığımızda Şanlıurfa, Hatay, Kilis ve Gaziantep gelmektedir. Bu şehirlere gelen Suriye sığınmacılar ilk başlarda olayların kısa süreceği düşüncesiyle hareket etmişler ve bu şehirlerin ülkelerine yakın olması olaylar biter bitmez ülkelere dönmeyi kolaylaştıracağı düşüncesinde bulunmalarına neden olmuştur. Ama olayların sürmesi her geçen gün büyümesi ve artan şiddet olayları daha fazla göçe neden olmuş ve geri dönme düşüncesi bu olaylar neticesinde unutulmaya başlanmıştır.

Geri dönmeme düşüncesi böylelikle Suriyeli sığınmacıları yerleştikleri bölgelerde kesin olarak kalmaya hayatın içine dahil olmaya yönlendirmiştir. Bu yöneliş siyasi ve sosyal birçok yükü beraberinde getirmiş ve sınır şehirler bu yükten ciddi anlamda etkilenmişlerdir.

Suriyelilerin her geçen gün artan sayısı ve belirsizlik sınır şehirler de yaşayan vatandaşların üzerine aşırı stres yükü binmesine neden olmuş ve halk bu zaman kadar karşılaşmadığı ve geri gidecekler algısını kaybolmasıyla şimdi ne olacak düşüncesine sahip olmaya başlamıştır. Bu algı zamanla değişmiş, birlikte yaşanabileceği duygusu oluşmuş olsa da tabii ki bu denklemin belirli noktalarda etkileri sürmüş bu etkilerden en büyük problemin ise şehrin demografik yapısının farklılaşması sonucunu doğurmuştur.

1.5.7. Gaziantep Halkının Suriyelilere Bakış Açısı

Gaziantep de göç idaresinin açıkladığı rakamlara göre 450.839 Suriyeli bulunmakta ve bu sayı şehrin %21,7 sine tekabül ettiği söylenmektedir⁷³. Bu sayının bile dünyadaki bir çok şehrin nüfusundan daha fazla olduğu aşikârdır. Bu sayının bir insan olduğu bir rakam olmadığı da aşikârdır. Dolayısı ile bu şehre çok ciddi sorumluluklar yüklemekte ve Gaziantep halkının da bu sorumluluktan zaman zaman yorulduğu dile getirilen bir gerçektir. Bu sorumlulukların başında hiç şüphesiz Suriyeli sığınmacıların iş ve barınma ihtiyaçlarının karşılanması gelmektedir.

⁷³“Gaziantep’te bulunan Suriyeli sayısı”, <<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>>, e.t: 18.04.2021.

Gaziantep şehrinin bir sanayi şehri olması Suriyeli sığınmacıların sanayi de ve bir çok işletmede iş imkanı bulmasının kolaylaştırmış ve iş verenlerin tercihi Suriyeliler olmuştur. Suriyelilerin ucuz iş gücü olarak görülmesi işveren tarafından memnuniyetle karşılanırken Gaziantep halkının özellikle de iş arayan gençlerin tepkisine yol açmıştır. Bu ise şehirde Suriyeli işçi Türk işçi karşılaştırmasının meydana gelmesine sebebiyet vermiştir⁷⁴.

Bu karşılaştırma ise şehrin ekonomik yapısının zedelenebileceği ve işsizlik oranlarının artacağı algısının ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Böylelikle Gaziantep halkı özellikle de işçi kesimi diye adlandıracağımız kesimde artık klişeleşmiş bir ifade olan Suriyeliler geldi, Gaziantep ekonomisi bozuldu söyleminin yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır.

Bir diğer nokta ise savaştan kaçan her şeylerini geri de bırakmış Suriyeli ailelerin kendi örf ve geleneklerinin etkisi ve yaşadıkları mağduriyetlerden ve geçim sıkıntısından dolayı kızlarını erken yaşta evlendirme girişiminde bulunmaları Gaziantep halkının tepkisini çekmiş ve aile demografisine de olumsuz yansımış ve özellikle Suriyelilerin ikinci eş olmayı kendi geleneklerine göre sakınca olarak görmemeleri Gaziantep halkının aile yapısına ciddi zararlar vermiştir. Bütün bu süreçlerin etkisiyle de Gaziantepli birçok ailenin Suriyelilere olumsuz yaklaşım sergilemelerine neden olmuştur⁷⁵.

Bu faktörlere şehrin gece kondu diye tabir edeceğimiz yerlerinde mahalle aralarındaki Suriyeli ve Türk gençlerin birbirlerine karşı lafla atışmaları da eklenince iki tarafın aileleri de olaylara dahil olmuş bu da şehirde Suriyeliler buradan gitmeyecekler, bunlar ülkesini bıraktı ve kaçtı buraya geldi söylemlerinin çoğalmasına sebep olmuştur. Ve bu bütün etkenler Suriyelilerin kalıcı olacakları algısı uyandırmış ve Suriyelilere karşı bakış açısı olumsuz yönde etkilemiştir⁷⁶.

1.5.8. Gaziantep Şehrine Göçün Sonuçları

Gaziantep şehrine yapılan göçü değerlendirdiğimizde Gaziantep şehrinin kentsel dokusunun çok hızlı bir şekilde geçirdiği dönüşüm göze çarpmaktadır. Bu değişim.2010 yılına kadar şehrin aldığı ve verdiği göç miktarı düzleminde

⁷⁴ Oytun Orhan, Sabiha Senyücel Gündoğar, ‘‘Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri’’, **Orsam Rapor No:** 195,2015,s. 17.

⁷⁵ Orhan ve Gündoğar, s. 17.

⁷⁶ Orhan ve Gündoğar, s. 22.

oturmuş bir yapıya sahipti.2011'deki Suriyeliler meselesiyle şehirde toplumsal ve kentsel açıdan birçok dönüşüm meydana gelmiştir. Suriyeliler bu dönüşümün bir nevi mimarı olmuşlar şehrin dönüşen yapısına ayak uydurmuşlar ve kendilerini şehirden ayrı tutmamaya gayret göstermişlerdir. Gaziantep'e yapılan bu göçlerle beraber siyasi, sosyal ve kültürel açıdan değişimler yaşanmasına neden olmuştur.Bunların hiç şüphesiz en başından işsizlik oranlarının artması gelmektedir. Bu artışla beraber toplumun stres faktöründe artışların meydana geldiği görülmektedir.

Ekonomideki bu sıkıntı şehrin konut fiyatlarına da yansımış zaten gayrimenkul noktasında sıkıntı yaşayan şehir Suriyelilerin gelişiyle birlikte de konut bulmakta da zorluk yaşamaya başlamış ve ev almak veya kiralamak istediklerinde de yüksek fiyatlarla karşılaşmışlardır.Bunun en büyük gerekçelerinden biri de Suriyelilerin birçoğu maddi imkânsızlıktan dolayı kirada yaşamak istemesinden kaynaklanmaktadır.

Yapılan bir araştırmada *Suriyelilerin %55'i gecekondulu ev yâda depolarda kalmaktadır.* Ayrıca bu yapılan araştırmaya göre dikkat çeken bir diğer önemli noktanın da *Suriyeli nüfusun yaşadığı evlerin büyük çoğunluğu 2veya 3 göz odalı olduğudur*⁷⁷. Buna rağmen kira fiyatlarının ise azımsanamayacak kadar çok olduğu bilinen bir gerçektir.

Bir diğer önemli nokta olan sosyal yönü ele aldığımızda şehirde yaşanan güvenlik noktasındaki sıkıntılardır. Suriyelilerin gelmesi ile birlikte çok ciddi güvenlik zafiyeti oluşmamış olsa da az sayıdaki vakaların şehir demografisinde yarattığı büyük etki sosyal yönden ayrışmaların oluşmasına zemin hazırlamıştır⁷⁸. Bu ayrışmalar mahallelere yansımış bazı mahalleler Suriyelilerin yaşadığı mahalleler Türklerin yaşadığı mahalleler olarak halk tarafından ifade edilmeye başlanmıştır⁷⁹.

Bir diğer önemli nokta ise Suriyeli sığınmacılara Türk kimliği verildiği ve Suriyelilerin Gaziantep'te kalıcı olacakları söylentisi hem sosyal açıdan şehirde önemli bir etki yaratırken hem de siyasi açıdan Suriyeliler meselesi önemli boyutlara ulaşmış halkın siyasi tercihlerinde Suriyeliler meselesi önemli bir faktör haline gelmiştir.

⁷⁷ Gültekin ve diğerleri, s. 18.

⁷⁸ Orhan ve Gündoğar, s. 17.

⁷⁹ Orhan ve Gündoğar, s. 28.

Kültürel açıdan ele aldığımız da ise Suriyelilerin kültür yapısındaki farklılıklar gelenek ve görenekleri Gaziantep kültürüyle birleşmiş hatta zamanla ortak kültürel değerlerin oluştuğu görülmüştür. Bu değerler belli noktalarda şehrin insanların da olumsuz etki yaratmışsa da genel olarak kültürel bir birlikteliğin oluşmasını sağlamıştır. Bu kültürel birliktelik yaşanan birçok sıkıntının aşılması noktasında Suriyeliler ve Gaziantep halkı arasında yaşanan belli başlı sorunların kardeşçe hallolunmasını sağlamıştır.

1.6. Uluslararası Koruma Çeşitleri

Ulusal ve uluslararası koruma çeşitlerini ele aldığımız zaman bunların belli başlı tanımlamalarla açıklamak gerektiği aşıkardır. Mülteci kavramının ne olduğu, şartlı mülteci ifadesiyle neyi kast ettiği ve ikincil koruma kavramının bu kavramlardan ayrılan yönlerinin neler olduğu açıklanması kavramların anlaşılabilirliğini sağlayacaktır.

1.6.1. Mülteci

“ 30.11.1994 tarih ve 22127 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre mülteci; ⁸⁰Avrupa ‘da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyuşu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıdır’⁸¹ .

Mültecilerin şiddet, kargaşa ve benzeri sebeplerden dolayı hayat şartlarının olumsuz durumlardan dolayı bir başka yere göç etmesidir. Mültecilerin göçü bir nevi hayat şartlarının getirdiği değişkenlerden dolayı yaptıkları zorunlu göç

⁸⁰ Eda Bozbeyoğlu, “Mülteciler ve İnsan Hakları”, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, C.2, S.1, 2015, s. 64-65.

⁸¹ Bozbeyoğlu, s. 64-65.

hareketidir. Bu zorunlu göç hareketinde bulunan mülteciler gittikleri yerlerde genellikle baskı ve şiddete maruz kalmıştır. Mülteciler uluslararası antlaşmalarla tanınırlıkları olan kişilerdir.

Bu yabancılar özellikle Avrupa ülkelerinin yolunu tutmak da veya Avrupa'ya gitme arayışı içerisinde girmektedirler. Bunun en önemli sebebi kendilerini bu coğrafyada maddi ve manevi açıdan rahat edecekleri hissiyatıdır. Ayrıca Avrupa hedefi olmayan mültecilerin ise bir diğer noktaları ülkelere en yakın kendilerini güvende hissedecekleri ülkelere gitme arayışlarıdır. Ancak Avrupa'ya veya zengin ülkelere giden mültecilerin sayısının çoğalması bu ülkelerde siyasi bir sorun haline de gelmiştir.

Dünya çapındaki mültecilerin her geçen gün sayısı çoğalmakta birçoğu zengin ülkeleri hayal etse de kendi ülkelerine en yakın ülkelere gitmekte bu ülkelerde genellikle gariban ve fakir ülkeler olmaktadır. Komşu ülkelere yönlendiren düşüncenin ise Avrupa ya gitme imkânı zor olması ve ekonomik yetersizlikler ön planda gelmektedir. Bir diğer önemli husus komşu ülkelerin kendi kültürüne ve yaşamına daha uygun olacağı anlayışıdır.

1.6.2. Şartlı Mülteci

Şartlı mülteci kavramı göçle ilgili bir kavramdır. Değınmemiz gerekir ki bu ayırım sadece bizim ülkemizin hukukuna özgü bir ayırımdır. Bu ayırımın yanı sıra Türk hukukunda ele almamız gereken başka bir husus da şartlı mülteci ifadesidir. YUKK'agöre Türkiye'de kullanıma giren bu düzenleme bu zamana kadar kullanılmamış bir mefhumun başlangıcını bize göstermiştir. 1951 Cenevre sözleşmesinin uygulanmasına Türkiye önemli bir coğrafi kısıtlama getirmiş bu tutumunu da 1967 de ki protokollere kadar devam ettirmiştir⁸².

Kanuna göre Şartlı Mülteci "Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal guruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında

⁸²Nazlı Töre, **Uluslar arası Göç Hukuku**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2016, s. 96 -97.

bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişi “⁸³ olarak tanımlanmıştır.

Varılan sonuç itibari ile şartlı mülteci ve mülteci ayrımı ortaya çıkmış bu uygulamayı Türkiye’den başka hiçbir ülke veya uluslararası hukuk diye adlandırılan hukuk da bu kadar net bir ayırım içinde görmemekteyiz. Şartlı mülteci kavramı statüsündeki kişilerin genellikle üçüncü dünya ülkesi diye tabir edilen dünya ülkelerinden gelen kişilerin olduğu görülmektedir. Bu kişiler demokrasinin, özgür yaşamın olduğu ülkelere doğru yola çıkmış amaçlarının ise baskıcı rejimlerden uzak özgür dünya kavramını kabul etmiş ve uygulayan ülkelere gelmek olduğu anlaşılmaktadır.

1.6.3. Sığınmacı

‘‘30.11.1994 tarih ve 22127 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre sığınmacı: Irkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyuşu yoksak ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıdır.’’⁸⁴

Özelikle gayri demokratik ülkelerde yaşayan insanların karşılaştıkları baskıcı rejimlerden kaçarak can ve mal güvenliği korumak isteyen insanların sığınmacı ifadesiyle tanımlanmasıdır. Son yıllarda Suriye’deki baskıcı rejimden kaçarak başka ülke sığınan insanlar bu tanımın en belirgin örnekleridir.

Özelikle Suriye’deki baskıcı rejimden kaçan insanlar çevre ülkelere yönelmiş bunun büyük çoğunluğunu da Türkiye kabul etmiştir Türkiye’nin bu kabullenışıyle birlikte dünyada en fazla sığınmacıya ev sahibi ülke konumunda yer almasını sağlamıştır. Bu sığınmacıların Türkiye’deki tercihlerinin ağırlığını ise

⁸³ Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, md.62.

⁸⁴Bozbeyoğlu, s.65.

Suriye'ye yakın sınır şehirleri oluşturmuştur. Bu nedenle Hatay, Gaziantep ve Kilis Suriyeli sığınmacıların yoğun olarak yaşadıkları yerler olmuştur.

Bu şehirler arasında sanayisi ve alt yapısının en gelişmiş olduğu şehir Gaziantep'tir. Bu nedenden ötürü işsizlik ve geçim sıkıntısı yaşamak istemeyen Suriyelilerin öncelikli ulaşmak istedikleri şehir Gaziantep olmuştur. Gaziantep'in sanayisinin yanı sıra sınır şehri olması, Suriyeliler ile tarihsel bir yakınlığı olması Suriye vatandaşlarının kendi kültür ve yaşamlarına bir nebze olsun yakınlık hissiyatı uyandırmış bu da Gaziantep'liler ile Suriyeli sığınmacıların birçok ortak iş yapabilmelerine imkan sağlamıştır.

1.6.4. İkincil Koruma

“İkincil koruma kavramı kapsamında değerlendirilecek kişiler mülteci veya şartlı mülteci olarak ifade edilmeyen kişilerdir. Bu kişiler ülkelerine geri gönderildikleri takdirde kötü muamele ile karşılaşacak veya işkence ye maruz kalacak veya daha ileri gidilerek ölüm cezasına çarptırılma ihtimali doğacak kişilerdir. Ayrıca bu kavram sığınmacı kavramıyla da ilişkilidir. AB hukuku kapsamında veya uluslararası hukuk bağlamında da karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramla anlamız gereken noktanın ikincil korumanın bütünlük sağlayan bir pozisyon olduğudur.”⁸⁵

Bu kişiler ülkelerindeki şiddet olaylarının etkisi ile başka ülkelerde bulunan, ülkelerindeki şiddetin direk olarak bu kişileri hedef almasının muhtemel olduğu ve bu nedenle bu kişilerin de buldukları ülkede korku nedeniyle o ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen yabancı veya vatansız diye tabir edilen kişilere statü belirleme işlemleri gerçekleştirildikten sonra verilen statüyü ifade etmesi olayıdır.”⁸⁶

1.6.5. Geçici Koruma

Geçici koruma kavramı özellikle son yıllarda yaşanan olayların etkisi ile Türk mevzuatında yer aldığı görülmüştür. Türk mevzuatına ilk defa YUKK ile girmiştir.”*YUKK 91.maddeye göre Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak*

⁸⁵<https://www.goc.gov.tr/ikincil-koruma>, e.t: 07.07.2020.

⁸⁶<https://www.goc.gov.tr/ikincil-koruma>, e.t: 07.07.2020

sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir'' şeklinde ifade edilmektedir⁸⁷.

Ayrıca ele alınan YUKK 91'e göre kişilerle ilgili kısımda ise 'Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye 'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir'⁸⁸ şeklinde ifade edilmektedir.

Bu geçici koruma anlaşıldığı üzere ülkesindeki zorluklardan dolayı ülkesini terk etmek zorunda kalan ve ülkesinin sıkıntılarından dolayı geri dönmek istese dahi dönme imkanı bulunmayan kişiler için hızlı ve etkin bir şekilde karar alınabilmesi için uygulamaya koyulmuştur. Bu uygulamanın temel dayanağını da YUKK 91.madde oluşturmaktadır.

Bu uygulamanın ülkemizde uygulanma gerekçesi ise Suriye de yaşanan olaylardan dolayı ülkemize gelen Suriyeli vatandaşlar için yapılması gereken işlemlerin bir koordinasyon halinde ve düzenli bir şekilde yapılması amacı ile böyle bir düzenleme yapılmıştır.

1.6.6. Vatansızlık

Vatansızlık kavramını ele almadan önce vatandaş kavramına değinmek de yarar olacaktır. Vatandaş ya bir ülkede doğumla ya da sonradan o ülkenin vatandaşlığına müracaat ederek kazanılan bir haktır. Bağlı bulunan ülkeye vatandaşlık borcu denilen bir borcunda meydana getirdiği gibi ayrıca o ülkenin kanunlarının sağladığı siyasi ve medeni haklar dediğimiz haklardan yararlanma imkânı da sağlamaktadır. Bu noktadan sonra ise doğal olarak vatandaş olmayan kişilere değinmek de yarar olacaktır.

Bu kişiler herhangi bir devlete borcu olmayan veya herhangi bir devletin haklarında doğrudan yararlanamayan yani herhangi bir ülkenin vatandaşı olmayan kişilerdir. Bu vatansızlık durumu şöyle meydana geldiği görülmektedir. Ya bu kişiler vatandaşlık statüsü kaybetmiş yada doğumuyla birlikte hiçbir ülkenin

⁸⁷YUKK, md.91.

⁸⁸ YUKK, md.91.

vatandaşı olmamış ise doğal olarak bu kişilerde vatandaş kavramı oluşması engellenmiş olmaktadır.

Uluslararası hukuk bağlamında vatansızlığa bakacak olur isek 1954 *Vatansız Kişilerin Hukuki Statülerine ilişkin BM sözleşmesi*⁸⁹ ne bakmak da yarar olacaktır. Bu sözleşmeyi incelediğimizde bir devletin diplomatik koruma imkânlarından mahrum, ikametini gerçekleştirdiği ülkede normal bir şekilde bulunmayada bir yolculuk yaparak o ülkeye geri dönme imkânlarından yoksun olan kişi olarak değerlendirildiğini görmekteyiz.

Bu bağlamda incelediğimizde vatansız kişilerin herhangi bir güvencesi olmayan, genellikle ikinci sınıf muameleler ile karşılaşma imkânı yüksek ve haklarını aramak da zorluk yaşayan kişi toplulukları olarak değerlendirebilmekteyiz.

1.7. Suriyelilerin Gaziantep Ekonomisine Etkileri

Türkiye'nin önemli sanayi kentlerinin hiç şüphesiz başında Gaziantep şehri gelmektedir. Gaziantep şehrinin sanayi şehri olmasının en önemli sebeplerinden biri hiç kuşkusuz Ortadoğu'ya açılan kapı olmasının büyük etkisi vardır. Ayrıca Gaziantep Suriye'ye sınır olan şehirlerden bir tanesidir. Suriye ye sınır şehri olması Gaziantep'in doğal ticaret merkezine dönüşmesinde büyük katkı sağlamıştır. Gaziantep için ise yıllardır gelen bir söylem ise Halep demek Gaziantep demektir gibi söylemler bu coğrafyada yaşayan insanların sıklıkla duydukları ifadelerdendir.

Bunun nedeni tarihsel geçmişe dayandığı Osmanlı döneminde Halep ve Gaziantep'in Şam vilayetinin bir kazası olması bu yakın ilişkilerin temelini oluşmasını sağlamıştır. Bir diğer önemli neden ise Halep'in Ortadoğu'nun en büyük ticaret merkezlerinden biri olmasıdır. Halebîn ticaret merkezi olması Ortadoğu'daki büyük bir kapı olması Gaziantep şehrinin de Halep şehrine yakın olması Gaziantep şehrinin ticari nokta kendisini geliştirmesinin en güçlü dayanaklarından biri olduğu aşikârdır.

Bir diğer önemli nokta ise Halep ve Gaziantep şehrinin kültürel ve ticari bağları iki ülkenin birbirlerine yakınlaşmalarını sağlamış zamanla sınırlardan geçişler kolaylaşmış ve ticari noktada çok ciddi kazançlar sağlanmıştır.

⁸⁹ BM Sözleşmesi, <http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin127.pdf>, e.t: 11.07.2020.

Tarihler 2011 yılını gösterdiğinde ise bu göstergeler tamamen değişmiş Suriye de iç karışıklıklar çıkmaya başlamış bu karışık durum doğrudan Suriye ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş bu etkilenişin olumsuz yansımaları sınır şehri olan ve birçok ticari ortaklıkları bulunan Gaziantep şehrine yansımaya başlamıştır.

Gün geçtikçe Suriye’de olumsuzluklar artmış insanlar Türkiye’ye doğru yönelmiş ve sınır şehri olan Gaziantep yoğun bir göç dalgasına maruz kalmıştır. Bunun etkisi ile şehirde ekonomik sıkıntılar baş göstermeye başlamıştır. Bu sıkıntılarının oluşmasındaki etken Suriye’den gelen kişilerin ucuz iş gücü olarak görülmesi böylelikle Türk vatandaşlarının iş bulma noktasında daha zorlu bir süreç yaşamasına neden olmuştur.

Gaziantep şehrindeki bir diğer nokta ise Halep gibi ticaret pazarındaki ortaklıkların sona ermesi ekonomideki birçok bağlantının kopmasına şehirdeki fabrikaların üretim kapasitesinin zayıflamasına veya durma noktasına gelmesine zemin hazırlamıştır. Bütün bu yaşanan olaylar da Gaziantep ekonomisinin de doğal olarak sıkıntılarının yaşanmasına neden olmuştur.

1.7.1. Gaziantep’te Yaşayan Suriyelilerin Eğitim Durumu

Suriye’den gelen çocuklar ve gençlerin eğitimleri ilk olarak yeterli şekilde planlanmamış çünkü geri dönecekler düşüncesiyle hareket edilmiş ancak 2014 yıldan sonra ciddi bir şekilde bu konu ele alınmıştır. Daha net bir ifade ile bakacak olursak 2014 yılı öncesinde MEB Suriyelilerin eğitimleri Arapça olarak düzenlenmiş bunun gerekçesinin ise Suriye’ye geri dönüldüğün de bu çocukların sorun yaşamaması olarak ifade edilmiştir.⁹⁰

Ancak 2013 yılında çatışmalar daha da artmış Suriye’ye dönüşün kısa sürmeyeceği anlaşılmış eğitime bakış bu noktadan sonra ciddi bir şekilde değişmiş ve MEB bu konun üzerine daha fazla giderek projeler geliştirmeye başlamıştır. Bu çerçevede Suriyelilerin yaşadığı kamplar dışında yaşayan çocuklar için 26 Nisan 2013 de “Ülkemizde Kamp Dışında Misafir Edilen Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler”⁹¹ adlı genelgeyle ilk defa bu konu için bir resmî belge

⁹⁰ Müberra Nur Emin, Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitimi Temel Eğitim Politikaları, Şubat, 2016, S.153, <http://file.setav.org/Files/Pdf/20160309195808_turkiyedeki-suriyeli-cocuklarin-egitimi-pdf.pdf>, e.t: 08.08.2020. s.13.

⁹¹ Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler, <http://melikgazi.meb.gov//meb_iys_dosyalar/2013_05/03024558_suriye.pdf>, e.t: 12.07.2020

yayınlamıştır. Bu belge doğrudan eğitim konusunu çözecek bir yeterliliğe sahip olmasa da Suriyeli çocukların nerelerde eğitim alabileceklerini anlatan bir yol haritası olmuştur.

Bu yol haritasından sonra 26 Eylül 2013 de ‘‘Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri’’⁹² adlı bir genelge yayımlandı. Bu genelgeyle eğitim noktalarının detayları daha çok netleşti. Bu netlik de Suriyelilerin nerelerde eğitim alacağı Suriyelilere kimlerin eğitim vereceği gibi perspektifler belli olmuş oldu.

Tarihler 2015 yılını gösterdiğinde ise MEB 2015-2019 Stratejik Planında da Türkiye’deki Suriyelilerin eğitimine önem vermiş’’Mülteciler, geçici koruma altındaki yabancılar veya vatansız olarak yurdumuzda bulunanların da buldukları sürece eğitim görmelerini sağlamak üzere bu öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonunun sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır’’⁹³ ifadesine yer vermiştir.

Suriye’deki savaştan önceki eğitim durumuna baktığımızda ‘*ilkokula gidenlerin oranı %99 ortaokula gidenlerini oranı ise %82 olduğu*’⁹⁴ kızların ve erkeklerin okula gitme oranının büyük oranda yakın olduğu görülmektedir. Ancak savaşın başlaması ve Türkiye’ye göç bu okula gitme oranını ciddi şekilde düşürmüştür.

Gaziantep özelinde ve Türkiye genelinde ele aldığımızda bu oran Gaziantep de yaşayan Suriyelilerin eğitim düzeyine bakıldığında’’ %26’’ gibi bir oranın okuma yazma bilmediği karşımıza çıkmaktadır⁹⁵. Bu oran diğer şehirlerde de buna yakın olduğu bilinmektedir. Bunun bu kadar yüksek düzeyde olması maddi imkansızlıklar ve çok çocuklu aile yapısına sahip olmaları büyük bir etkindir.

Bu ailelerdeki çocukların okullaşma oranı ise’’ %58 ‘‘civarındadır⁹⁶. Çünkü diğer çocukların çalışma ve bu küçük yaşlarda ailelerinin

⁹² Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Hizmeti, <http://fethiye.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_10/02093016_scannedimage24.pdf>, e.t: 12.07.2020

⁹³ MEB 2015-2019 Suriyelilerin Eğitimine Yönelik Stratejik Planlama, <http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf>, e.t: 05.07.2020.

⁹⁴ Suriyelilerin Okullaşma Oranı, <http://www.unicef.org/mena/Education_Under_Fire.pdf>, e.t: 05.07.2020.

⁹⁵ Gültekin ve diğerleri, s. 43.

⁹⁶ Gültekin ve diğerleri, s. 43.

geçimlerine destek olma mecburiyetinden kaynaklı eğitimlerine devam edemedikleri görülmektedir.

Bu Suriyeli öğrencilerin eğitim durumu incelendiğinde’’ %97,7 sinin devlet okullarında %2 sinin özel okullarda %0,3 oranında ise Suriyeliler için açılmış geçici eğitim merkezlerinde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir⁹⁷. Bu okullarda eğitim gören öğrenciler Suriye’nin ve Türkiye’nin gelecekteki birçok kilit noktasında rol oynayacağı için önemle üzerinde durulması gereken bir konuyu oluşturmaktadır.

1.7.2. Gaziantep’teki Suriyelilerin Yaşadığı Sorunlar

Gaziantep’te yaşayan Suriyelilerin en başta yaşadıkları sorunların başında kimlik alma ve ikamet etme sorunu gelmektedir. Bu sorun Suriyelilerin Türkiye’deki belirsiz durumdan bir nebze olsun kurtulma isteğinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bir diğer sorun iş yerinde sigortalı çalışabilme sorunudur. İkametleri ve çalışma izinleri olmadığı için ne yapacaklarını bilememektedirler⁹⁸.

İkamet alıp çalışma sürecini halleden Suriyelilerin bir diğer sorunu araçlarını Türkiye de kullanabilme sorunudur. Bu sorun ilk başlarda çok sıkıntı yaratsa da zamanla bu problem aşılmıştır.⁹⁹ Suriyelilerin çok tedirgin olduğu ve korktuğu bir önemli konu ise hukuksal problem konusudur. Daha önce baskıcı bir rejimden kaçıp gelen Suriyeliler orada hukuksal imkânlarla kavuşma noktasında yeterli değildi. Bu neden den ötürü burada yaşadıkları hukuksal problemlerde yargı merciine gitmek de tereddüt etmektedirler.

Yargı merciine ulaşamamanın zor olduğu algısı birçok Suriyelinin haklarının gasp olmasına neden olduğu bilinen bir gerçektir. Bunlara örnek verecek olursak örneğin Suriyelilere kontrat imzalatılmadan fahiş fiyatlardan ev kiralanması ve ev sahibinin istediği zaman bu insanları kapıya koyması yaşanan olaylardan bir tanesidir¹⁰⁰.

Ama genel olarak incelendiğinde ciddi bir ayrışma söz konusu olmamaktadır ve Suriyeliler kedilerini güvende hissetmektedirler.

⁹⁷ Gültekin ve diğerleri, s. 44.

⁹⁸ Gültekin ve diğerleri, s. 40-60.

⁹⁹ Gültekin ve diğerleri, s. 21

¹⁰⁰ Mehmet Nuri Gültekin ve Mustafa Doğanoglu, **Gaziantep’teki Suriyeliler Başarı Hikâyeleri**, Gaziantep Üniversitesi Yayınları, Gaziantep, 2020, s.102.

Gaziantep'deki Suriyeliler adlı kitabın yaptığı ankete göre güvenlik kaygısı ve ayrımcılık Suriyelilerin en az dile getirdiği sorun olsa da %15 civarında katılımcı bu kaygıları taşıdığını ifade etmektedir. Suriyeliler içinde Gaziantep'lilerle samimi ilişki kuranların sayısı da %50.7 civarındadır. Bunların büyük bir kısmının ise birden fazla kişiyle dostluk kurduğunu görmekteyiz. %49,3'ünün de arkadaşlık ilişkileri kuramadıklarını görüyoruz.¹⁰¹

Bu arkadaşlık kuramayan kişiler zamanla ülke de yaşamak da psikolojik anlamda sıkıntı yaşamalarına neden olmaktadır. Bu sıkıntı öyle ki savaş olan ülkelere geri dönmeyi düşünmelerine kadar varabilmektedir.

¹⁰¹Gültekin ve diğerleri, s. 40.

İKİNCİ BÖLÜM

GAZİANTEP’TE GÖÇMENLER VE SUÇ İLİŞKİSİ

2.1. Suç Kavramı

İnsanlığın devamı birlikteliği ve toplulukların bir arada yaşamasını sağlayan din, hukuk ve ahlak kurallarının düzgün bir biçimde uygulanması ve hayata geçirilmesiyle mümkündür. Bu toplumsal kuralların uygulanabilmesi ise insanların bu kuralları içselleştirmesi ve hayatın her alanında uygulamaya konulmasını doğal bir şekilde kabul etmesi gerekmektedir. Bu gerekliliğin kendi yaşamları ve kendilerinden sonra yaşanacak düzenin düzgün işlemesi için olduğunun bilincine varmaları önem arz etmektedir. Eğer ki din, ahlak ve hukuk kuralları düzgün bir şekilde uygulanmaz ise bunun sonucunda toplumsal ayrışmaların oluşmasının kaçınılmaz olduğu ve bunun da düzenli işleyen hayatın her alanında problemlerin doğmasına neden olacağı bilinmektedir¹⁰².

Bu açıdan suç kavramını şöyle ifade etmekte yarar olacaktır. Toplum düzeni ve işleyişi suç kavramının konusunu oluşturan temel unsurlardır diyebiliriz¹⁰³. Ancak bu toplum düzeni ve işleyişinin nasıl olacağı neye göre olacağı tarih boyunca devam eden bir tartışma konusu da olduğu aşikârdır. Belirli bir dönemde veya belirli kişilerde bu toplumsal düzenin devam etmesinin gerekliliği için dinin baz alınması gerekliliği bazı dönemlerde de laik bir sistemin olması toplumsal işleyişi daha da rahatlatacağı ifade edilmiştir. Ancak suç her iki farklı görüş de de toplumsal düzeni bozan, sosyal hayatın işleyiş dengesini olumsuz anlamda etkileyen şey olarak ifade edilmektedir¹⁰⁴.

2.2.1. Suç ve Suçluluk Tanımlaması

Suç dediğimiz şey sosyal bir sorundur. Bu sorun tarihsel süreçte kendisini güncelleyen fiiller şeklinde olduğu net bir şekilde görülmektedir. Nasıl ki tarihin belirli bir döneminde saban kırmanın cezası idam ise ve bu yüzyılı ele aldığımızda

¹⁰²Sulhi Dönmezer, **Toplum Bilim**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1994, s. 61.

¹⁰³Yahya Fikret Özgen, ‘‘Türkiye’de Göç ve Kentleşmenin Suç ve Suçlulukla İlişkisi(İstanbul Örneği)’’,**Yüksek Lisans Tezi**,Beykent Üniversitesi, SBE İstanbul, 2010, s.36.

¹⁰⁴Dönmezer, **Suçlu Genç Erişkinlerin Sorumluluğu**, s.55.

isecanlı hayatına kast etmenin bile birçok ülke de cezasının idam olmadığı bilinmektedir¹⁰⁵. Yani suç zamana ve mekâna göre değişkenlik göstermektedir¹⁰⁶.

'Suçu ve suçluluğu Türk dil kurumu şöyle tanımlamaktadır.1.Törelere,ahlak kurallarına aykırı davranış.2.Yasalara aykırı davranış,cürüm¹⁰⁷ olarak ifade ederken toplum ise suçu toplumsal kurallara uymayan kişilerin meydana getirdiği davranış olarak tanımlamaktadırlar¹⁰⁸.Bu suç olarak görülen davranışlar birlikte yaşamın sonucunda ortaya çıkmış toplumun düzenini bozan davranışlar olarak da kabul etmek de yarar olacaktır.

Tam olarak suçun ne olduğunu açıklayacak isek *Suç topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylemdir*¹⁰⁹.Yani suçun her toplumda, heran her süreç de ve olayda karşımıza çıkması ise insanın tabiatıyla ilgili bir olaydır.İnsan kısa bir süre içerisinde bir den fazla fiil de bulunabilir. Bunların içinde yanlış doğru ve hatta daha ilerisi suç diye tanımlayabileceğimiz eylemler gerçekleştirilmektedir.Bu eylemler insana veya herhangi bir canlıya veya doğal bir yaşam alanına yapılan bir yaptırım gerektiren tavır tutum içinde bulunması sonucu ortaya çıkabilen eylemler olarak da görülmektedir.

Suçluluk ise insanların doğduğu andan itibaren içinde bulundurdukları bir duygudur¹¹⁰.Bu duygu yaptıkları hal ve hareketin yansımalarının kendilerine dönütüne uygun olarak hissettikleri bir yaklaşım sonucu ortaya çıkmaktadır.Bu yaklaşım sonucu ise yaptıkları fiillere göre cezalandırılmak da ve bir daha aynı davranışın önüne geçilmesi hedeflenmektedir.Bu suç ve suçluluk kavramını incelediğimizde ise ikisinin bir bütünü oluşturduğunu söylemek yanlış olmaz.Bu kavramlar birbirinin varlığını oluşturmaktadır. Tarih boyunca da suç ve suçluluk kavramı insanoğlunun sürekli karşısına çıkmış ve her dönemde suça ve suçlulara

¹⁰⁵Aziz Yıldırım, "Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri", **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi, SBE, Ankara, 2004,s.91.

¹⁰⁶ Sadettin İzkan," Türkiye'de Toplumsal Değişme ve Kentleşme Sürecinde Suç ve Suçluluk Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım", (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Cumhuriyet Üniversitesi, SBE, Sivas, Eylül 1992, s. 28.

¹⁰⁷TDK Göre Suçun Tanımı, <<https://sozluk.gov.tr/>>, e.t.08.07.2020.

¹⁰⁸ Sami Selçuk,"Suç, Suçun Öz Nitelikleri Ve Tanımı", 2014, s. 86.<http://repository.bilkent.edu.tr/bitstream/handle/11693/52002/Su%3a7_su%3a7un_%c3%b6z_nitelikleri_ve_tan%4%b1m%4%b1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, e.t: 13.03.2021.

¹⁰⁹ Dönmezer,<https://www.kriminoloji.com/Kriminolojide_Suc_ve_Sucun_Niteligi-Sulhi_Donmezer.htm>, e.t: 08.03.2021.

¹¹⁰ Mahmut Gürsoy," Göç ve Kentleşme Bağlamında Suç ", Ankara, **Gece Akademi Yayınları**, 2019, s. 147.

dair tanımlamalar yapılmış ve insanoğlu olduğu sürece de hiç şüphesiz bu kavramlar varlığını sürdürmeye devam edecektir¹¹¹.

2.2.2. Suçun Unsurları

Suçun unsurlarının oluşması için maddi, manevi ve kanuni unsurları içinde barındırması gerekmektedir. Maddi unsur dediğimizde aklımıza gelmesi gereken şey harektir. Bir davranışın yapılması veya yapılmaması olaydır. Yani hareket unsurunu örneklendirecek olursak bir insanı bıçaklamak maddi unsurun örneğini oluşturabilir¹¹². Manevi unsur da ise bir kast veya bir kusur hali bulunması gerekmektedir. Failin yapmış olduğu fiilde kast veya taksir olması gerekir. Eğer ki böyle bir durum yoksa fail cezalandırılmaz. Kanunilik unsuru dediğimiz unsur ise kanunsuz ceza olmaz ilkesine dayanmaktadır. Yani suç olarak kabul edilmemiş bir şeyden dolayı kimse ceza alamaz¹¹³.

2.2.3. Suçun Sınıflandırması

Suçların sınıflandırmasında en büyük etken toplumun işlenen suçta verdiği reaksiyondur. Bu reaksiyonlar suçun sınıflandırılmasında da başrol oynamaktadır. Toplumun suçlara verdiği reaksiyonun büyüklüğünün oluşmasında ana etken ise toplumun olumsuz etkilenmesine bağlı olarak değişmektedir¹¹⁴.

Suçlara neden olan etkenleri incelediğimizde bunların şiddet kaynaklı olduğunu görmekteyiz. Bu şiddet kaynağının kökeninde de psikolojik, siyasi, hukuksal ve ekonomik etkilerin olduğu bilinmektedir. Bu konulardaki eksiklikler insanların şiddete yönelmesine neden olmuştur. Şiddet olayı sonucunda ise suç kavramı karşımıza çıkmıştır¹¹⁵.

Özalp'e göre ise suç sınıflandırması şöyle oluşmaktadır. *Şiddet ve adam öldürme ile ilgili suçlar, mala karşı işlenen suçlar, mağduru olmayan suçlar, organize suçlar, profesyonel kişilerle işlenen suçlar*¹¹⁶ olarak ifade etmektedir. Bu açıklamalardan da anladığımız nokta ki suç sınıflandırmasının içinde birçok çeşitli kapsam bulunmaktadır.

¹¹¹ Dönmezer, <https://www.kriminoloji.com/Krminolojide_Suc_ve_Sucun_Niteliği-Sulhi_Donmezer.htm>, e.t: 08.03.2021.

¹¹² Yılmaz Aslan, **Hukuka Giriş**, Ekin Kitapevi Yayınları, 2, Baskı, İstanbul, 1991, s.157.

¹¹³ Aslan, s. 157-158.

¹¹⁴ Özgen, s. 36.

¹¹⁵ Özgen, s. 37.

¹¹⁶ Enver Özalp, **Davranış Bilimlerine Giriş**, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1993, s.370.

2.2. Suç Teorileri

Suçu ve suçlu davranışlarının nedenini açıklamak istediğimizde karşımıza birçok teori çıkmaktadır. Bu teorileri incelediğimizde ise karşımıza iki ana gurubun çıktığını görmekteyiz. Birinci gurupta bireysel unsurlar ikinci gurupta ise sosyolojik unsurlar ile karşılaşmaktayız. Kişilerin suça yönelmelerini sağlayan nedenlere baktığımızda ise bireysel, psikolojik, biyolojik ve sosyolojik olarak dört farklı boyutla karşılaşmaktayız¹¹⁷.

2.2.1. Bireysel Teoriler

Kişilerin bakış açılarını yansıtan bu teoriler suçu yalnızca bir nedene bağlama isteğinde bulunmaktadır. Bu teoriler Klasik ekol, Neo klasik ekol, Pozitif ekol ve Coğrafi ekol olarak ayrılmaktadır¹¹⁸.

Klasik ekol de gördüğümüz mantık bireylerin suç ihtimali olan canlılar olduğunu ifade etmektedir. Kişilerin suça eğilim göstermesini engellemek için ise bir ceza yaptırımı olması gerektiğini ifade etmektedir¹¹⁹. Bu yaklaşıma ise ilk olarak ise 18. yüzyıl da karşılaşmıştır. Bu yaklaşımın öncü isimleri ise Cesare Beccaria ve Jeremy Benthamdır¹²⁰.

Neo- klasik yaklaşım klasik yaklaşıma tepki olarak doğmuştur¹²¹. Neo klasik yaklaşım daha insancıl bir düşünce ile hareket etmektedir. Neo klasik yaklaşım zamana ve bireylerin tutuma dikkat çekmiştir. Yetenekli insanlardan olabildiğince yararlanmayı hedeflemişlerdir¹²².

Pozitif ekolü 19. yüzyılın ortalarında bilim insanları suça neden olan sebepleri pozitif bir yaklaşımla ele almışlardır. Pozitif ekole göre dış bir güç kavramı olduğu ifade edilmekte ve insanları bu dış güçlerin yönlendirdiği ve etkisi altına aldığı bahsedilmektedir¹²³. Ayrıca pozitivistlere göre psikolojik, sosyolojik ve biyolojik faktörlerin suçlu davranışa etki ettiğinden bahsetmişlerdir¹²⁴.

¹¹⁷Gürsoy, s.156.

¹¹⁸ Şükrü Durnaz, "Bilişim Suçlarının Sosyolojik Analizi", **Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi, SBE, Ankara, 2005, s.25-26.

¹¹⁹Durnaz, s. 25-26.

¹²⁰ Tülin Gülşen İçli, **Kriminoloji**, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 1994, s.67.

¹²¹Durnaz, s. 25-26.

¹²² Tuncer Asunakutlu, "Klasik Ve Neo-Klasik Dönemde Örgütsel Güvenin Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneme", **Muğla Üniversitesi SBE Dergisi**, Sayı 5, 2001, s.11.

¹²³ İçli, s.71.

¹²⁴Durnaz, s.25-26.

Coğrafi ekol de içinde yaşanan durumun, mekânın ve iklimin suçlu davranışı üstündeki önemli etkisinden bahsetmektedir. Yani bir kişinin yaşadığı bölgenin ve mekânın etkisi o kişinin suça yönelmesinde büyük önem taşıdığı ifade edilmektedir. Günümüzde de coğrafi durumun kişinin geleceğinde ne kadar etkili olduğunu görülmektedir¹²⁵. Özellikle kırsal diye tabir edilen bölgelerde suça bulaşma oranlarının yüksek olduğu ve çocuklarını suçtan uzak tutmak isteyen ailelerin buldukları mekânları ve bölgeleri değiştirmek istedikleri sıklıkla karşılaşılan bir durumdur.

2.2.2. Biyolojik Teoriler

Biyolojik teoriler insan biyolojisindeki bozuklukları ele almaktadır¹²⁶. Bu akımın öncü temsilcilerinden Lombroso, *suçun genetik aktarımın bir neticesi olduğunu önesürmüştür. Onun biyolojik determinizm düşüncesine göre, bireyler suçlu olarak dünyaya gelirler ve suçlu birey diğer bireylerden fiziksel olarak bazı atavistik anomalilerle ayırım gösterir*¹²⁷ diyerek açıklamıştır. Bu yaklaşımın nesnel olmadığı ön yargılarla dolu olduğu bir söylem olduğu için birçok düşünür tarafından eleştirilmiştir.

Bu fikri eleştiren düşünürler Lombroso'nun düşüncesinin yanlış olduğunu ve insanlarda bu durumu kanıtlayan herhangi bir duruma ulaşılmadığını ifade etmişlerdir. Ancak bu teori birçok kişi tarafından eleştirilse ve bu durumu kanıtlayan herhangi bir bulgunun olmasa da Lombroso'nun bu görüşü belli bir kesimde karşılık bulmuştur¹²⁸.

2.2.3. Psikolojik Teoriler

Suçların nedenini araştıran bilim insanları beden faktörünün yerine zamanla ruhsal faktörü ele almaya başlamışlardır¹²⁹. Bu araştırmalarda ruhsal gelişimin suç üzerinde önemli bir etkiye neden olduğunu tespit etmişlerdir. Genellikle ruhsal gelişimin çocukluk döneminde şekillenmeye

¹²⁵ Durnaz, s.25-26.

¹²⁶ Sema KANER, "Suçluluğu Açıklayan Yaklaşımlar", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt 25, Sayı 2, 1992, s.474.

¹²⁷ Abdullah Korkmaz ve Bekir Kocadaş, **Toplumsal Sapma**, Doğu Kütüphanesi, 2. Baskı, 2015, İstanbul, s.129-173

¹²⁸ Durnaz, s.25-26.

¹²⁹ Püren Demirel, "Yetişkin Suçluluğuna Neden Olan Sosyoekonomik Faktörler", **Doktora Tezi**, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, SAB, 2017, s. 20.

başladığını çocuklukta yeterli gelişim gösteremeyen bireylerin zamanla suçta evirilmelerinin daha müsait olduğunu ifade ettikleri görülmüştür¹³⁰.

Bu noktada kişilerin çocukluk dönemindeki eksiklikleri tespit edilirse suçta eğilimin azalacağı yönünde bir görüş ortaya çıkmıştır¹³¹. Eğer ki bireyler sosyalleşme sürecinde eksik ve yetersiz kalıyorsa bu kişilerin suçta daha meyilli oldukları bilim insanları tarafından kabul edilmiştir. Bireylerin suçta evirilmelerinde dikkat çeken bir diğer noktanın da bireylerin duygu ve sevinçlerini yeteri kadar ifade edememiş veya bu duyguları bir şekilde bastırılmış olan kişilerden oluştuğu dile getirilmiştir¹³².

2.2.4. Sosyolojik Teoriler

Sosyolojik suç teorisi 19. yüzyılın başlarında bazı bilim insanları tarafından suçun nedenleri araştırılırken incelenmeye alınmıştır. Bu suç teorisi normları ve sosyal yapıyı inceleme üzerinde araştırmalar yapmış bu değerleri sosyolojik teorisinin değerleri olarak kabul etmiştir. Sosyolojik teoriye göre çevre ve toplum suçun oluşmasında etkili olmuştur¹³³.

Bu teoride kişilerdeki farklı yaklaşımların yerine toplumsal farklılıklar ele alınmış dış faktörlerin suçta teşvik etmede önemli bir yer teşkil ettiği üzerinde durulmuştur. İlk sosyal kriminolog *Quetelet* "Toplum suçu hazırlar, Suçlu ise ancak bir araçtır"¹³⁴ diyerek toplumun sosyolojik boyuttaki suçta etkisinden söz etmiştir.

2.2.4.1. Anomi ve Gerilim Teorisi

Anomi ve gerilim teorisini ele aldığımızda aslında bunların aynı fikir yapısına sahip olduklarını söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Anomi teorisinin sorgulama biçiminde bazı toplumlarda çıkan yüksek suç oranının neden olduğu ile ilgili soruları ele alındığını görürüz. Ayrıca anomie teorisi için bireylerin amaçlarını ve bunların gerçekleşme ihtimalinin ne olduğunu açıklayan bir kavram

¹³⁰ Osman Dolu, **Suç Teorileri Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2012, s. 189.

¹³¹ Dolu, s. 189.

¹³² Radiye Canan Bağış, "Çocukları Suçta Sürükleyen Çevresel Nedenler: Sosyal Bağ Ve Sosyal Öğrenme Teorileri Işığında Bir Değerlendirme", **Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 7, S.14, 2019, s. 203.

¹³³ İçli, s. 95.

¹³⁴ *Quetelet*'in Suçluluk Tanımı, <<http://istatistiknotlarim.blogspot.com/2012/05/adolphe-quetelet-1796-1874.html>>, e.t:08.07.2020.

olarak da tanımlayabiliriz. Anomi teorisinin gelişme göstermesindeki en önemli kişi ise Durkheimdir. Durkheimin anomi teorisine yaklaşımı iş bölümü ve yardımlaşma felsefesi üzerinden yaklaşmıştır¹³⁵. Durkheim'e göre iş bölümü ahlaki erozyona neden olmakta ve insanların suça bulaşma ihtimali bundan dolayı artmaktadır¹³⁶.

Gerilim teorisinin mimarının ise Merton olduğunu görmekteyiz. Gerilim teorisinin ele aldığı konu daha ziyade bir arada yaşayan toplumların içinden bazı gurupların suça bulaşma oranlarının yüksekliğidir. Gerilim teorisinde ki bu gurupların suça bulaşma ihtimalinin daha ziyade ekonomik noktadan düşük guruplarda kaynaklandığı yaklaşımı üzerinde durulmuştur¹³⁷.

2.2.4.2. Alt Kültür Teorisi

Bu teori insanların bir konuya farklı bir şekilde yaklaşacaklarından her insan bir konuya aynı şekilde yaklaşmasının mümkün olmadığı üzerinde durmuştur. Alt kültür de kültürel bir düzenden bahsedilmiş ve kültürün iki farklı anlamı olduğundan söz edilmiştir. Bu iki farklı kültürün birinde aynı bölge ve toplumda tarihsel birliktelik noktasından söz edilmiş diğer açıdan yaklaşım da ise duygu ve düşünce baz alınarak hareket edilmiş kişinin yaşamında kendisini ayırt edici özelliklerinin üzerinde durulmuştur¹³⁸. Alt kültür teorisinin üzerinde durduğu esas konu ise gençlerin suça bulaşma durumlarıdır¹³⁹.

Alt kültür teorisi dediğimizde ise en çok dikkat çeken isimlerden biri olan Cohen''*Gençler, kullanmayacakları ve ihtiyaçları olmadıkları şeyleri çalarlar*''¹⁴⁰ diyerek bu yaklaşımdaki düşüncenin bir nevi açıklayıcısı olmuştur. Bu anlayış elde olmayı kolay yoldan arzu etme anlayışının bir nevi açıklayıcısı olarak hareket etmiştir.

¹³⁵ Korkmaz ve Kocadaş, s.141-142.

¹³⁶ Gürsoy, s.168.

¹³⁷ Merton, Robert K, **Social The or and Social Structure**, New York: FreePress, 1968.

¹³⁸ Dolu, s.342.

¹³⁹ Zahir Kızmaz, ''Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme'', C.Ü. **Sosyal Bilimler Dergisi**, 2005 C.29, s.157.

¹⁴⁰ Hans Joachim Schneider, **Kriminoloji**, New York, 1993, s.434.

2.2.4.3. Ayırıcı Fırsatlar Teorisi

Bu teori 1959 yılında Richard Cloward'ın bir makalesinde bahsetmesiyle ortaya çıkmıştır. Daha sonra bu düşünce Ohlinterafından “*Suçlu Çocuk ve Fırsatı*” isimli kitapla daha düzenli bir hale getirilmiştir¹⁴¹.Cloward ve Ohlin'in her ikisi de sosyal hedeflere ulaşmak için yasal olan yolların herkese açık olmadığını yasal olmayan davranışların ise herkesin yapma ihtimalini olduğunu,yasal yolların belli grup ve zümrenin kontrolünde olduğunu bunun için ise yasal yollardan işlerini yapamayanların yasal olmayan yollara yöneldiklerinden bahsetmişlerdir¹⁴².

Ayrıca Cloward'ın suç işleme yaklaşımına bakış açısında her insanın aynı çerçevede suç işleme ihtimalinin olmadığını hayat şartlarının kişilerin suçişleme tiplerini değiştirdiğinden söz etmiştir. Şöyle ki alt sınıfmkânlara sahip suçlunun gerekli imkan ve pozisyona sahip olmamasından dolayı orta sınıf veya üst sınıf diye tabir edilen suçları işleme ihtimali ve imkanı olmayacağını suçun bile sınıfsal bir yaklaşıma göre işlenebileceğini üst düzey suçlar için üst düzey imkan ve koşullara sahip olunması gerektiği yaklaşımını vurgulamışlardır¹⁴³.

2.2.4.4. Aykırılıkların Birleşme Teorisi

Aykırılıkların birleşme teorisinde cinsiyet,aile,ırk,yaş ve bireyin sosyal çevresi gibi etkenler aykırılıkların birleşme teorisinde önemli olarak incelenen bir nedendir. İnsanların bu teoriye göre içinde bulunduğu çevre kişinin yaşam şeklini oluşturmaktadır.Birey bu teoriye göre çevresinden gördüğü hal ve hareketleri uygulamakta suça yönelmesinde çevrenin önemli bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır¹⁴⁴.Çünkü bu teorinin yaklaşımına göre suç öğrenilen bir davranıştır¹⁴⁵.

Suça yönelmek ise bazı insanlarda bir ilgi kaynağı olmuştur.Çünkü kolay olanı elde etmek ve çevreden görülen davranışı sergilemek bireylerin birçoğunun hoşuna giden bir davranıştır.Tabi ki suça bulaşma da diğer önemli etken ise

¹⁴¹ Müge Öztürk, ”Sokakta Çalışan ve Suç İşlemiş Çocukların Toplumsal ve Bireysel Uyum ve Davranış Bozukluklarının Ölçülmesi”,**Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2007, s.23

¹⁴²Adem Öter, “Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri Antalya Örneği”,**Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel üniversitesi, SBE, Isparta, 2005, s.24.

¹⁴³Gürsoy, s.177.

¹⁴⁴Gürsoy, s.179.

¹⁴⁵Gürsoy, s.179.

bireyin örnek aldığı kişiyle samimiyeti ve o kişiyle bulunduğu ortam ve zamanın da bu noktada önemli bir yeri vardır¹⁴⁶.

Bireylerdeki genel suça bulaşma yaklaşımına bakıldığı zaman örnek alınan kişinin bir model olarak görülerek onun işlediği suçları bir nevi tekrar etmek arayışında oldukları anlaşılır. Çünkü suça bulaşmış kişiler toplum içinde çok dikkat çekmekte ve suça bulaşan kişinin yaptıkları toplum içinde anlatılmakta ve o kişiyi rol model olarak alan kişinin suça eğiliminin artmasına etki etmekte ve suça bulaşma ihtimalinin artık kaçınılmasını zorlaştırmaktadır¹⁴⁷.

2.2.4.5. Sosyal Öğrenme Teorisi

Bu teoride suçluluk davranışının öğrenme faaliyeti sonucu ortaya çıktığından bahsetmektedir¹⁴⁸. Ayrıca suçluluğa bulaşmada bireyin yaşlılarından etkilendiğini yaşlılarıyla olan iletişiminin suçluluğa bulaşmada etkili olduğundan bahsetmiştir. Sosyal öğrenme teorisinin kökenlerine indiğimizde ise Platon ve Aristo'ya kadar uzandığını görmekteyiz¹⁴⁹. Günümüzde ise bu teoriyle ilgilenen en önemli isimlerden biri olan Akers'tir. Akers'in bu teoriye yaklaşımı ise davranış üzerinde etkide bulunan etkenlerin ağırlığının yönüne göre sonuç belirlenmektedir¹⁵⁰ der. Yani bu fikirlerden yola çıkarak bireyin akranlarının bireyde yarattığı etki suçluluk davranışının oluşmasında önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Bu yaklaşımla bu teoriye göre insanların buldukları yaşlara göre örnek alacakları suç tiplerini oluşturduğunu söylemek gerekecektir. Bir gencin akranlarından öğreneceği suç tipiyle belirli bir yaşta insanın akranlarından öğrenecekleri suç tipi arasında tabii ki farklılıklar oluşacaktır. Buda suçun şeklinin bir nevi yaşa bağlı olarak değiştiğinin söylenmesi yaklaşımını doğurmaktadır.

¹⁴⁶ Kızmaz, "Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme", s. 149-174.

¹⁴⁷ Dolu, s. 235-236.

¹⁴⁸ İçli, s.127.

¹⁴⁹ Ramazan Gürel, "Sosyal Pekiştiricilerin Ve Model Davranışlarının, Çocukların Ahlaki Yargılarının Şekillenmesindeki Etkisi" *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.12, 2014, s.102.

¹⁵⁰ Akers, 1998: 50 aktaran. Tuba Topçuoğlu, 2015, s.7. <<http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2015/03/Kriminoloji-2--26-Mart-2015.pdf>>, e.t: 05.06.2020.

2.2.4.6. Damgalama Teorisi

Damgalama teorisinde amaç insanların suç işlemiş kişilere karşı bakış açısını anlatmak ve bu suçu işleyen insanların işlenen suça karşı sergiledikleri tavrı incelemektir¹⁵¹. Bu teoriye göre suçu işleyen kişilerin toplum içinde açığa çıkartılması o kişilerin duygularını zedelediğini ve bu duygu zedelenmesi sonucu toplumdaki uzaklaşma düşüncesine yöneldikleri bunun sonucunda da suç işlemeye eğilimli bireylere dönüştükleri bu dönüşümün de kişilerin suç işlemeye meyilli guruplarla irtibata geçirmeye sevk ettiği görülür¹⁵².

Bu teorinin asıl olarak anlatmak istediği ise insanların hata yapma davranışına müsait canlılar oldukları bu yapılan hataların büyütülmemesi ve insanların yaptıkları hataların neler olduğunun izah edilerek doğru davranışlara yönelmelerini sağlamaktır. Eğer ki bu şekilde doğruya yönlendirme konusunda yardımcı olma davranışı sergilenmez kişinin işlediği yalnızca bir suç bütün yaptığı hareketlerine mal edilirse kişinin bütün yaşamını olumsuz etkileyecek ve toplumun kendisine yaklaştığı olumsuz tavır sonucu suça yönelimi artacak ve toplumun biçtiği role göre bir hayat yaşayacaktır¹⁵³.

2.2.4.7. Sosyal Kontrol Teorisi

Sosyal kontrol teorisi bireylerin toplumsal yaklaşımı üzerinde durmaktadır. Bu teoriye göre bireyler üzerindeki etkin kontrol mekanizması ile bireyler kontrol altına alınarak yönlendirilebilir. Bu yönelim sonucunda bireyi suç işleme düşüncesinden vazgeçirme olasılığı yükselmektedir. Bu teorinin öncü ismine baktığımızda ise Durkheim'in geldiğini görmekteyiz. Durkheim'in bu teoride üzerinde durduğu yaklaşım ise çevredir. Çevre insanın doğru veya yanlış yöne evrilme sürecinde kilit bir rol oynamaktadır¹⁵⁴.

Bu çerçeveden baktığımızda çevresiyle bağı kopan insanın suç işlemeye müsait bir insan olduğunu söylemek bu yaklaşımın net bir şekilde açıklayıcısı olacağı aşikârdır. Bunun içindir ki çevresel bağları güçlü olan ve doğru yöne

¹⁵¹ Gürsoy, s.182-83.

¹⁵² Kızmaz, Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme, s. 167-168

¹⁵³ Gürsoy, s.184.

¹⁵⁴ Kızmaz, s.165.

yönlendirme potansiyeline sahip olan çevre, bireyin suçtan uzaklaşmasına yardımcı olacaktır¹⁵⁵.

Bu teorinin üzerinde durduğu ana etkenlerden bir diğeri ise bireyin çocukluğudur. Çocukluğunda yeteri kadar sosyal açıdan gelişme gösteremeyen kişinin suça eğilim göstereceği, bunun için kişinin çocukluğunda sosyalleşme olgusu üzerinde durulması gerektiği yaklaşımını ele almıştır¹⁵⁶.

2.2.4.8. Çatışma Teorisi

Toplumun uyum içinde ve bir arada bulunamayacağı yaklaşımını ele alan bu anlayış birlikteliğin oluşamayacağı, toplulukların çatışmacı olarak birbirlerine yaklaşacağı düşüncesini temel nokta olarak ele almıştır. Bu çatışmacı yaklaşımın olumlu bir şey olduğunu çünkü çatışmacı düşüncenin rekabetçi anlayışa yol açacağını bu nedenle de toplumların gelişme göstermeye başlayacağını ve sürdüreceğini söyleyecektir¹⁵⁷.

Açık bir şekilde bu teorinin felsefesinde toplumların gelişmesinin temel noktasında çatışmanın olduğu ve toplumların çatışması toplumların ayakta kalması açısından kilit bir rol oynadığı görülmektedir. Bir diğer dikkat çekici nokta ise bu yaklaşımda güçlü olan topluluğun güçsüz olan grupları yönlendirme kapasitesine sahip olduklarıdır. Güçsüz olan topluluk güçlü olan topluluğun zamanla etkisine gireceği çünkü bunun nedeninin güçsüz topluluğun yeterli düzeyde söz söyleyebilecek güce sahip olmadığıdır¹⁵⁸.

2.3. Göç ve Suç İlişkisi

Göç ve suç ilişkisi ile ilgili araştırmalar çok eski zamanlardan bu yana sürmektedir¹⁵⁹. Bu tartışmaların ise yakın zamanda hız kazandığı görülmüştür. Bu tartışmaların hız kazanmasındaki ana aktör, artık ulaşımın çok kolay olmasından kaynaklıdır. Eski tarihlerde bir kişi göç etmeye karar verdiği zaman çok büyük tehlikelerle karşılaşılabilen ve bu göçler kısa mesafeli ülke içi göçlerde

¹⁵⁵Kızmaz, s.165.

¹⁵⁶Kızmaz, s.165.

¹⁵⁷ Emre Kongar, **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2012, s. 23-24.

¹⁵⁸Burke, 2002, aktaran. Gürsoy, 2019, s.184.

¹⁵⁹ Gökhan Gökulu, " Kent Güvenliği Kentleşme Ve Suç İlişkisi", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, C: 24 S. 1, s. 210.

dahioldukça zaman alan zahmetli bir süreç iken günümüz şartlarında uluslararası göç etme faaliyetinde bulunmak bile eskiden yapılan iç göçlerden çok kolay ve daha rahat gerçekleştiği görülmektedir. Bu nedenle göçler eskiye oranla hızlanmış artık insanlar sınırları aşmanın kolay ve güvenli yollarını büyük oranda bulmuşlardır.

Bu nedenden ötürü her yıl milyonlarca insan gerek yerel gerek uluslararası göç etme faaliyetinde bulunmaya başlamıştır. Bu faaliyet de ister istemez göçün suç boyutlarının gündeme gelmesinde etkili olmuş ve göçmenlerin suçun ana faktörü gibi birçok kişi tarafından gösterilmelerine göçmenlerin maruz kaldığı görülmüştür. Bu noktada göçmenlerin tabi ki de suç oranlarına etki etmediklerini söylemek yanlış olur. Çünkü göç etme faaliyetinde bulunan insanların birçoğu genç yaşta kişilerden oluşmakta ve bu kişilerin aynı zamanda eğitim seviyelerinin de düşüklüğü ister istemez suç oranlarının artmasına olumsuz bir etki yaptığı bilinmektedir. Bu genç yaştaki kişilerin eğitimsiz olmaları ve özgüvenlerin yüksek olması aynı zamanda bilmedikleri bir coğrafyaya gelmeleri de doğrudan doğruya suça bulaşma ihtimalini yükseltmiştir¹⁶⁰.

Göçmenlerin suça bulaşmalarındaki bir diğer etkenin ise geldikleri ülkelerin ekonomik düzeyidir. Düşük ekonomik yaşantının hakim olduğu ülkelerde sınırlı bir yaşam ve düşük bir ekonomik bütçe ile geçinmenin kolay olması orada yaşayan yerli halkın suça yönelmesini engellediği aşikardır. Ancak bu yerli halk başka bir ülkeye veya bölgeye göç ettikleri zaman suça bulaşma oranları yükselmekte¹⁶¹ bunun nedenin ise göçmenlerin genellikle daha gelişmiş ve daha büyük ekonomilere sahip bölgelere ve ülkelere göç etme girişiminde bulunmalarından kaynaklanmaktadır. Bu gelinen bölgelerin yaşam pahalılıkları ve göçmenlerin bu hayat şartlarına uyum sağlama istekleri bazı göçmenleri kolay yoldan haksız para kazanma arayışına sürüklemiş ve bunun sonucunda da bu göçmenlerin suça eğilim göstermelerine neden olmuştur¹⁶².

¹⁶⁰ Murat Koç, "Suriyeli Sığınmacılar Bağlamında Suç-Göç İlişkisi", <<https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/suriyeli-siginmacilar-baglaminda-suc-goc-i-liskisi>>, e.t: 05.06.2020.

¹⁶¹ Siegel ve Welsh, 2009, aktaran Koç, <<https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/suriyeli-siginmacilar-baglaminda-suc-goc-i-liskisi>> e.t: 05.06.2020.

¹⁶² Touraine, 2000: 261, aktaran. Koç, <<https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/suriyeli-siginmacilar-baglaminda-suc-goc-i-liskisi>>, e.t: 05.06.2020.

2.3.1. Göçmenlerde Suça Bulaşma Korkusu

Bilmedikleri coğrafyaya göç etme faaliyetinde bulunan göçmenlerin en büyük korkularından biri gittikleri bölgelerde suça bulaşma korkularındır. Genellikle düşük bir ekonomiye sahip olan göçmenler, göç ettikleri bölgelerde düşük ekonomik imkânlarından dolayı kırsal bölgelere yerleşmekte ve göçmenlerin bu kırsal bölgelerde suça bulaşır mıyım kaygısını arttırmakta olduğu bilinmektedir. Çünkü bireylerin suça bulaşma ihtimali daha önce değindiğimiz gibi çevresel faktörlere bağlı olarak artmaktadır¹⁶³.

Göçmenlerin bu çevresel faktörden etkilenme suça bulaşma düşüncesinin bir nedeni de bilmedikleri coğrafyalarda hayata tutunmak için birçok kişiyle dostluk kurma arayışından kaynaklıdır. Bu arayışın sonunda yanlış kişilerle iletişime geçilmesi göçmenlerin yanlış yönlendirilmelerine neden olduğu bilinmektedir. Bu yanlış yönlendirmeler sonucunda da birçok göçmen kendisini suça evrilmiş bir şekilde bulma durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu faktörler göçmenlerin başına bir şey gelir mi veya göç edersem bir suça bulaşır mıyım tedirginliği oluşturmaktadır.

Göçmenlerin suça bulaşma düşüncelerine neden olan bir başka faktör de ırkçı tutumdur. İrkçı yaklaşımlar göçmenlere karşı olumsuz bir yaklaşımın sergilenmesine neden olmakta ve göçmenlerin toplum içinden ayrışmalara maruz kalmalarında sebep olduğu bilinmekte bu da göçmenlerin suç işleme oranını arttırmaktadır¹⁶⁴.

2.3.2. Göçün Kentlerdeki Suça Etkisi

Kentleşme bağlamında suçu incelerken bu bağlamın karışık bir yapıda olduğu göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Suçun yalnızca bir nedenden ortaya çıkmadığı kentlerdeki nüfus yapısının da suça etki ettiği bilinmektedir. Nüfus yapısı kalabalık olan yerlerde etnik kökenlerin çok ve karmaşık yapısı suçun oluşmasında büyük bir önem taşıdığı bilinmektedir. Çünkü bunun en önemli etkisi

¹⁶³ Wesley G. Skogan, Fear of Crime and Neighborhood Change, Şikago Üniversitesi Yayını, USA, 1986, s.210.

¹⁶⁴ Mithat Arman Karasu, "Suç Korkusu, Göç Ve Suriyeli Sığınmacılar: Şanlıurfa Örneği", Uluslar arası Yönetim Dergisi, 2018, C.1, S.3, s. 336.

insan sayısının ve kültürünün çeşitlilik göstermesinden dolayı farklı suç tiplerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır¹⁶⁵.

Bu farklı kültürel yapı birçok açıdan kentlerde zenginleşen bir kültür kaynağı oluştursa da suç bağlamında bu olayın böyle olmadığı net bir şekilde anlaşılmaktadır.Çünkü bunun en büyük etkisi yoğun nüfuslu kentlerdeki insanların yaşadığı işsizlik sıkıntılarıdır.Her işsizlik sıkıntısı yaşayanın bir suçta bulaşacağını söylemek tabii ki doğru olmaz. Ancak işsizlik ve kentlerdeki aile düzeninin küçük yerleşim yerlerine göre daha az ilişki içinde olması insanların suçta bulaşma ihtimallerini yükseltmektedir¹⁶⁶.

Kentleşme ve suç ilişkisinin tarihsel boyutuyla incelediğimizde ise ilk olarak 1920'li yıllarda Chicago okulunda ele aldığını söylemek yanlış olmaz¹⁶⁷.Chicago okulu sosyologlarını kent çalışmalarına yönelten nedenlerin başında,Chicago kentinde görülenyoğun göç,hızlı nüfus artışı,aşırı kentleşme ve yüksek suç oranları gelmektedir¹⁶⁸. Chicago okulunda da gördüğümüz gibi kentlere yapılan aşırı göç faaliyetleri sonucunda yoğun göç dalgasının oluşması suçta etki eden etken olarak görülmüştür.

Bir diğer etken ise kırsal bölgelerde işlenebilen suç tipleri kısıtlıyken kentsel bölgelerde suç çeşitlilikleri artmış insanların birden fazla suçta karışma ihtimali çoğalmıştır. Kırsal yerdeki aile uyarı mekanizmasının kentsel bölgelerde düşük olması da bu noktada önemli bir etken olduğunu söylemek hiç yanlış olmayacaktır¹⁶⁹.

2.4. 2011-2015 Yılları Arası Suriyeliler İle İlgili Suç Verileri

2011 yılı itibari ile Türkiye'ye gelen Suriyelilerin 2011-2015 yıllarında suç işleme boyutlarının bazı kesimler tarafından çok yüksek olduğu ifade edilerek toplumu manipüle etme girişiminde bulunulmasına rağmen açıklanan verilerle de Suriyelilerin karıştığı suçların oranlarının hiç de yüksek olmadığı ortaya çıkmaktadır.

2011-2014 döneminde Suriyelilerin adli olaylara karışma ve suç oranı %0,3 olarak kayıtlara geçmiştir.Bu dönemde ki olayların %61'i belgede

¹⁶⁵ Gökulu, s.215.

¹⁶⁶Gökulu, s.215.

¹⁶⁷ Gökulu, s.215.

¹⁶⁸ Gürsoy, s. 193.

¹⁶⁹Gökulu, s. 215.

sahtecilik,%21'ini adam yaralama,%12'si hırsızlık,%2,4'ü cinsel olaylar ve %0,6'sı adam öldürme¹⁷⁰ olduğu görülmüştür.2015 yılına gelindiğinde ise Türkiye'de toplam 1.858.120 adli olaydan yalnızca 13.557 sinin Suriyelilerle ilgili¹⁷¹ olduğu görülmüştür.

Tablo 1'de ise Suriyelilerin ülkemize geldiği ilk yıldan itibaren Suriyelilerin ve diğer yabancıların mahkûmiyet oranları Türk vatandaşları ile ayrıntılı bir şekilde karşılaştırılmıştır¹⁷²

Tablo 1

2011-2015 Yılları Arası Suriyelilerin ve diğer Yabancıların Mahkûmiyet Oranları

Tablosu

Yıllara göre Ceza ve İnfaz	2011	2012	2013	2014	2015
Türk Vatandaşı (Erkek-Kadın Toplam)	79.822	115.077	161.153	170.054	167.746
Yabancı Uyruklu (Erkek-Kadın Toplam)	274	424	558	679	980
Toplam mahkûmiyet sayısında yabancıların mahkûmiyet oranı	%0.34	%0.36	%0.34	%0.39	%0.58

¹⁷⁰ 2011-2014 Tarihleri arası Suriyelilerin Adli Olaylara Karışma ve Suç Verileri,<<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/suriyelilerin-adli-olaylara-karisma-orani-on-binde-33/118752>>, e.t: 05.07.2020.

¹⁷¹ <https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi05072017> , aktaran Kızmaz, Suriyeli Sığınmacılar:Güvenlik Kaygıları Ve Suç, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**,C.7, S. 2, 2018, s. 402.

¹⁷² 2011-2015,‘Adalet İstatistikleri,’Türkiye İstatistik Kurumu, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1040>, e.t: 11.03.2021.

Bu yıllarda gördüğümüz sonuçlarda Suriyelilerin suça ne kadar az bulaştığının bir nevi göstergesi olmuş Suriyelilerin bilmedikleri bir ülkede kendilerinden kültürel yapı bakımında farklı olan toplumla da ne kadar uyum içinde olduğunun bir nevi kanıtını bu veriler oluşturmuştur.

2.4.1. 2016 -2018 Yılları Arasında Türkiye'deki Suriyelilerin En çok Karıştığı On Suç Türü

Suriyelilerin Türkiye'de şüpheli konumunda en çok karıştıkları 10 suç türüne bakıldığında ilk sırada taksirle yaralama,ikinci sırada kasten yaralama,üçüncü sırada açıktan hırsızlık,dördüncü sırada evden hırsızlık,beşinci sırada kayıp şahıs,altıncı sırada bisiklet ve motosiklethırsızlığı,yedinci sırada çocuğun cinsel istismarı,sekizinci sırada tehdit,dokuzuncu sırada kayıp eşya ve son sırada ise resmî belgede sahtecilik¹⁷³ geldiği görülmüştür.

Bu karışılan suç olayları ayrı ayrı ele alınarak Tablo 2'de net rakamlarla gösterilmiştir¹⁷⁴.

¹⁷³ Tolga Şardan, İşte Suriyelilerle İlgili Rakamlar -2, 2019, <https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/iste-suriyelilerle-ilgili-rakamlar-2,22818>, e.t: 03.03.2021.

¹⁷⁴ Şardan, 2019, <https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/iste-suriyelilerle-ilgili-rakamlar-2,22818>, e.t: 03.03.2021.

Tablo 2:

2016-2018 Yılları Arası Suriyelilerin Türkiye'de En Çok Karıştıkları Suç Türleri Tablosu

SUÇ TİPİ	2016	2017	2018	TOPLAM
Taksirle Yaralama	5.572	6.104	6.691	18.367
Kasten Yaralama	4.734	5.643	6.950	17.327
Açıktan Hırsızlık	1.514	1.935	1.358	4.807
Evden Hırsızlık	2.36	2.431	2.313	4.980
Kayıp Şahıs	1.512	1.778	2.280	5.570
Bisiklet ve Motosiklet Hırsızlığı	1.799	2.100	2.227	6.126
Çocuğun Cinsel İstismarı	525	788	1.698	3.011
Tehdit	844	1.223	1.575	3.642
Kayıp Eşya	1.324	1.536	1.284	4.144
Resmi Belgede Sahtecilik	734	1.225	1.270	3.229

Bu verileri incelediğimizde maalesef ki Suriyelilerin mağdur olarak yaşadığı olaylar da Suriyelilerin karıştığı suç türleri kapsamında değerlendirmiştir. Bu da Suriyelilerin suç işleme potansiyeline sahip insanlar gibi lanse edilmesinin önünü açtığını toplumda bazı kesimlerin Suriyelilere karşı olumsuz tavır sergilemelerine de kaynak teşkil ettiği bilinmektedir. Bu verilerin detaylı incelenmemesi de birçok kişinin Suriyelilere olumsuz yaklaşım sergilemelerinde önemli bir etken olmaktadır.

Tablo 3'te ise Suriyelilerin ve diğer yabancıların mahkûmiyet oranları Türk vatandaşları ile ayrıntılı bir şekilde karşılaştırılmıştır¹⁷⁵.

Tablo 3

2016-2018 Yılları Arası Suriyelilerin ve diğer Yabancıların Mahkûmiyet Oranları Tablosu

Yıllara göre Ceza ve İnfaz	2016	2017	2018
Türk vatandaşı (Erkek-Kadın Toplam)	186.773	214.370	264.515
Yabancı uyruklu (Erkek-Kadın Toplam)	957	1391	2374
Toplam mahkûmiyet sayısında yabancıların mahkûmiyet oranı	%0.51	%0.64	%0.89.97

Bu oranları incelediğimizde Suriyeliler ve diğer yabancı ülke vatandaşlarının da olmasına rağmen mahkûmiyet oranlarının oldukça düşük bir seviyede olduğudur. Ayrıca bu mahkûmiyet oranlarına bakarak şunu da söyleyebiliriz ki Suriyelilerin adının karıştığı olaylarda Suriyelilerin suçlu olma

¹⁷⁵ 2016-2018, "Adalet İstatistikleri," Türkiye İstatistik Kurumu, https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1040, e.t: 11.03.2021.

oranlarının oldukça düşük olduğu ikinci paylaştığım mahkûm olma tablosuyla da bir nevi tescil edilmiş olmuştur.

2.4.2. 2020 Yılında Suriyelilerin İşlediği Suçlar

2020 yılına baktığımızda Türkiye’deki Suriyeli sayısı 3 milyon 641 bin 370 olarak açıklanmıştır¹⁷⁶. Kalabalık bir nüfus yapısına sahip olmasına rağmen Suriyelilerin ülkenin huzur ve güvenliğini tehdit edecek ciddi bir suç oranıyla karşılaşılmamıştır. Suriye vatandaşı milyonlarca insandan sadece 255’i suçla bulaşmıştır. Bu işlenen suçlar ve oranları detaylı bir şekilde Tablo 4’te belirtilmiştir¹⁷⁷.

Tablo 4

2020 Yılı Suriyelilerin Suç Oranları

SUÇ TİPİ	İŞLENEN SUÇLARA ORANI	İŞLENEN SUÇ SAYISI
YARALAMA-KAVGA	%15.7	40
NARKOTİK	%11.0	28
İNSAN KAÇAKCILIĞI	%1.6	20
HIRSIZLIK-GASP	%8.3	21
DOLANDIRICILIK	%4.3	7
TERÖR	%34.3	87
ASAYİŞ	%6.7	11
CİNAYET	%7.5	17
CİNSEL TACİZ	%2.8	4
TOPLAM İŞLENEN SUÇ		255

¹⁷⁶ Türkiye’de Bulunan Suriyeli Sayısı, <<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>>, e.t: 18.04.2021.

¹⁷⁷2020 Yılı Suriyelilerin Suç Oranları,<<https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/gecici-koruma-altindaki-suriyelilerin-suc-i-statistikleri>>, e.t: 18.04.2021.

2.4.3. Gaziantep'te Suriyelilerin Dâhil Olduğu Suçlar

2011 yılı itibari ile Gaziantep'e gelen Suriyelilerin şehrin huzur ortamına olumsuz etki yaptığı gibi söylentiler oluşsa da bu olayın gerçekte uzaktan yakından bir ilişkisi olmadığı açıklanan verilerle ispatlanmıştır.2012-2016 yılları arasına baktığımızda Gaziantep ilindeki Suriyelilerin kaldığı barınma merkezlerinde toplam 1057 suç ve kabahat olayı meydana gelmiştir. Gaziantep'in geneline baktığımızda ise şehirde işlenmiş olan suçların %2,5'ini Suriyelilerin gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu işlenen suçlardan 12 sini cinsel saldırı, 25'ini çocuğun istismarı ve 39'unu reşit olmayan cinsel ilişki suçu oluşturmuştur.¹⁷⁸

2018 yılındaki verilere baktığımızda ise 2 milyon civarı insanın yaşadığı Gaziantep'teki Suriyeli sayısının nüfusa oranınının 17. 3 olmuştur.Resmi kayıtlara baktığımızda ise 5 bin 334 olay yaşanmış bu olayların 443'üne Suriyelilerin karıştığı görülmüştür. Bu orana bakıldığı zaman ise kentte işlenen suç oranınının 8. 3'ünü oluşturduğu görülmüştür.100 bin Türk'e düşen olay sayısı 200 iken 100 bin Suriyeliye düşen olay sayısı 93 tür.¹⁷⁹

Son olarak 2019 yılına bakıldığında ise Suriyelilerin suç işleme oranıyla ilgili Gaziantep valisi Suriyelilerin suç işleme oranı yalnızca Türklerin yedi de birine denk geldiğinden bahsetmiştir¹⁸⁰.Bu da bize gösteriyor ki Gaziantep'deki Suriyelilerin çok büyük bir çoğunluğunun şehrin yapısıyla bütünleştiğinin ve şehrin güven ve huzur ortamına Suriyelilerin olumsuz bir etki yapmadığını yalnızca münferit bazı olayların yaşandığını ve bunu Suriyelilerin tamamına mal edilmesinin bir insanlık suçu olacağı söylemek hiç de yanlış olmayacaktır.

¹⁷⁸ "Göç ve Uyum Raporu-Uluslar arası Koruma,Geçici Koruma,Suriyeli Sığınmacılar-" Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları Alt Komisyonu, 2018,<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc_ve_uyum_raporu.pdf>, e.t: 10.03.2021.

¹⁷⁹ Şardan, İşte Suriyeliler ile İlgili Rakamlar- 1, <https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/iste-suriyelilerle-ilgili-rakamlar-1,22801>, e.t: 03.03.2021.

¹⁸⁰ Gaziantep Valiliği Basın Açıklaması: <http://www.gaziantep.gov.tr/vali-gulden-basin-cemiyet-ve-derneklerine-ziyaret>, e.t: 10.03.2021.

SONUÇ

Göç ve suç bağlamında ele aldığımız bu çalışmada göç eden insanların iyiye ve güzele ulaşma arzusunda oldukları ve daha güzel ve daha rahat bir yaşam sürmek için göç etme gibi tehlikeli ve zahmetli bir yolculuk yaptıkları görülmektedir. Bu yapılan göç hareketlerinin ise suça azda olsa olumsuz anlamda etki ettiği ve göçmenlerin suça bulaşma korkusunun olağan bir durum olduğu anlaşılmaktadır.

Çünkü göç sürecinde güvenlik riskleriyle ve kültürel çatışmalarla karşılaşmak olası bir durumdur. Bu çalışmamız da göçün suçluluk boyutunun nasıl bir etkiye sahip olduğunun özelde ise göç eden Suriyelilerin Gaziantep şehrine ne gibi göç ve suç bağlamında yansımalarının olduğu ele alınmıştır.

Çünkü göç etme faaliyetinin de bulunan insanların ve bu çalışma özelinde ele alınan Suriye'den Gaziantep şehrine göç eden insanların suç oranlarını arttırdığı söylemlerinin netliğe kavuşması ve bu söylemlerde bulunanların doğru bir söylemde mi buldukları yoksa bu söylemlerin bir ayrışmacı zihnin bir yansıması mı olduğu ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Bütün bunların gerçekçi bir yaklaşımla ele alınabilmesi için göçün ne olduğu, göçe etki eden faktörlerin neler olduğu, göçtürleri, göç etme faaliyetinde bulunan Suriyelilerin neden göç ettiği ve sınır şehri olan Gaziantep'i neden tercih ettikleri, suç kavramının ne olduğu, suç türlerinin neler olduğu, Suriyelilerin Gaziantep halkına yaklaşımı ve Gaziantep'teki Suriyelilerin Gaziantep kültürüne ve suç oranlarına etkileri ortaya konulmuştur.

Bu çalışmaların ışığında göç ve suçun birbiriyle bağlantılı çok yönlü bir ilişki ağı ortaya konulmuş ancak her göçmenin suça bulaşacak veya her göçmen suçlu gibi bir kavramın asla kabul edilebilir bir yanı olmadığı anlaşılmıştır. Çünkü göçmenlerin büyük bir çoğunluğunun amacı suçtan ve şiddet den uzak refah içinde bir yaşam sürmek olduğu anlaşılmıştır.

Bu durum tabii ki Suriye kökenli kardeşlerimiz içinde öyledir. Suriye'deki savaş ortamından kaçıp kendilerine yakın olan Gaziantep gibi bir şehre yüz binlerce Suriyelinin gelmesinin en büyük nedeni de budur.

Bu bağlamlar ele alınarak Suriyelilerin Gaziantep halkıyla ne kadar bütünleştiği değerlendirilmiş göçün suç oranlarını çok yükseltmediği rakamlarla

görülmüş ve böylece Suriyelilerin Türkiye’de ve özelde de Gaziantep suç oranlarına olumsuz diyecek kadar bir etki oluşturmadığı görülmüştür.

Ayrıca Suriyelilerin farklı kültürden de gelseler yüzyıl öncesine kadar Türk toplumu ile birlikte yaşayan bir halk oldukları da unutulmalıdır.Bu eski tarihsel birlikteliğinde Suriyelilerde yer yer kültürel kaynaşmaların oluşmasında etki ettiği de bilinmektedir.Bukaynaşmalardan en önemli etkilerden birisininde Gaziantep ile Suriye’nin önemli büyükşehirlerden biri olan Halep in birbirine kültürel anlamda çok benzemesinin de etkisi vardır.

Bu etkide tabi ki gündelik yaşamda Suriyeliler ile Gaziantep halkının daha sıkı kaynaşmasında yardımcı olduğu noktalaroluşturmuştur.Böylelikle suç oranlarının da düşmesinde uyum içinde yaşamının rolü çok büyük olmuştur.Ancak şunu da belirtmek gerekir ki bu uyum süreci ilk başlarda çok kolay olamamıştır.Her geçen yıl eski hatıraların yeniden canlanmasına neden olmuş bu da göçün suça etkisini çok açık bir şekilde kırmıştır.

Kültürel kaynaşmalar göç yolu ile de farklı kültürden gelen insanların suça eğilimini azaltmıştır.Yani göç etmek suça bulaşılacağı anlamını barındırmamaktadır.Bunun en büyük örneğini de Suriyelilerin Gaziantep’teki suç oranlarına etkilerinden görmüş olmaktadır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ADEMOLA, Abbas; **International Law, Text, Cases and Materials**, Oxford Press, 2012.
- ASLAN, Yılmaz, **Hukuka Giriş**, Ekin Kitapevi Yayınları, 2.Baskı, İstanbul, 1991.
- BAKLACIOĞLU, Nurcan Özgür, **Ulusal Sınırların Gölgesinde Mülteci Kadınlar**, Der Yayınları, İstanbul, 2017.
- BARTRAM, David; POROS, V. Maritsa; MONFORTE, Pierre; **Göç Meselesinde Temel Kavramlar**, Tuncay İtiroğlu (çev.) Hece Yayınları, Ankara, 2017.
- BOZKURT, Kutluhan; LL.M.Eur; **Avrupa Birliği ve Düzenlemeleri Kapsamında Göç Hukuku Mülteci Statüsü ve Sığınma**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- BURKE, Roger Hopkins; **An Introduction to Criminological Theory**, Willan Publishing, 2002.
- ÇİÇEKLİ, Bülent; **Uluslararası Hukukta Mülteciler ve Sığınmacılar**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- ÇİÇEKLİ, Bülent; **6458 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yabancılar ve Mülteci Hukuku**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- DENİZ, A. Çağlar; EKİNCİ, Yusuf ve HÜLÜR, A. Banu; **”Bizim Müstakbel Hep Harap Oldu” Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayatı Antep-Kilis Çevresi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2016.
- DİLEK, Bahadır Selim; **Suriyeli Göçü**, Kripto Yayınları, Ankara, 2018.
- DOLU, Osman; **Suç Teorileri Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2012.
- DÖNMEZER, Sulhi; **Toplum Bilim**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1994.
- GÜLTEKİN, Mehmet Nuri ve Diğerleri; **Gaziantep’teki Suriyeliler**, Gaziantep Üniversitesi Yayınları, Gaziantep, 2018.
- GÜRSOY, Mahmut; **Göç ve Kentleşme Bağlamında Suç**, Gece Akademi Yayınları, Ankara, 2019.
- HANÇERLİOĞLU, Orhan; **Ekonomi Sözlüğü**, Remzi Kitapevi, 1972.

- İÇDUYGU, Ahmet; SİRKECİ, İbrahim; **75.Yılda Köylerden Şehirlere**, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- İÇLİ, Tülin Gülşen; **Kriminoloji**, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 1994.
- KAYA, İbrahim; EREN, Esra; **Türkiye’deki Suriyelilerin Hukuki Durumu**, SETA Yayınları, 2014.
- KONGAR, Emre; **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitapevi İstanbul, 2012.
- KORKMAZ, Abdullah; KOCADAŞ, Bekir; **Toplumsal Sapma**, Doğu Kütüphanesi, 2. Baskı, İstanbul, 2015.
- MERTON, Robert K; **Social The or and Social Structure**, New York: Free Press, 1968.
- ÖZKALP, Enver; **Davranış Bilimlerine Giriş**, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1993.
- PERRUCHOUD, RICHARD; REDPATH, Jillyanne Cross(ed.); **Göç Terimleri Sözlüğü**, 2.Baskı, 2009.
- SCHNEIDER, HansJoachim, **Kriminoloji**, New York, 1993.
- SKOGAN, Wesley G; **Fear of Crimeand Neighborhood Change**, Şikago Üniversitesi Yayını, 1986.

YÜKSEK LİSANS ve DOKTORA TEZLERİ

- AKKAYA, Bahadır, “Uluslararası Göç Hukuku ve Türkiye’nin Göç Stratejisi, **Yüksek Lisans Tezi**, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2019.
- ALARÇİN, Kübra, “Uluslar arası Göç Hareketleri’nde Türkiye’nin Konumu; Uluslar arası Göç ve İç Göçün Karşılaşması, Kentsel Gerilim: Şanlıurfa ve Gaziantep Örneği, **Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.
- AYDIN, İbrahim, “Dış Göçlerin Türk Ekonomisine Etkileri: Suriye Kaynaklı Dış Göçün İktisadi Açından İncelenmesi ve Değerlendirme”,**Yüksek Lisans Tezi**, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2016.
- BAYRAKLI, Cemile, “Dış Göçün Sosyo-Ekonomik Etkileri”, **Yüksek Lisans Tezi**, Adnan Menderes Üniversitesi, İktisat Ana Bilim Dalı, Aydın, 2007.

- ÇAKI, Aslı, ‘‘Geçmişten Bugüne Türkiye’nin Göç Politikası ve Suriyeli Göçmenler Bağlamında Göç Yönetişimi’’, **Yüksek Lisans Tezi**, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- DEMİREL, Püren, ‘‘ Yetişkin Suçluluğuna Neden Olan Sosyoekonomik Faktörler, **Doktora Tezi**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017.
- DÖNMEZ, Kara, ‘‘Göç Bağlamında Uluslar arası İşbirliği ve Türkiye’nin Politikaları’’**Doktora Tezi**, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2015.
- DURNAZ, Şükrü, ‘‘Bilişim Suçlarının Sosyolojik Analizi’’, **Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005.
- ERTEN, Sedat, ‘‘ Türkiye’de Göç Sorunsalı Suriye’den Göçün Etkileri Reyhanlı Örneği’’, **Yüksek Lisans Tezi**, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, 2018.
- İZKAN, Sadettin, ‘‘ Türkiye’de Toplumsal Değişme ve Kentleşme Sürecinde Suç ve Suçluluk Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım’’,(Yayınlanmamış **Yüksek Lisans Tezi**), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 1992.
- KARA DÖNMEZ, Canan Öykü, ‘‘Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği ve Türkiye’nin Politikaları’’, **Doktora Tezi**, Çanakkale, 2015.
- KÜYÜK, Nurten , ‘‘ Yerel Yönetimlerin Kürt Kökenli Grupların Büyükşehirlere Göç Sonrası Entegrasyon Sorunlarına Yaklaşımı: Ankara Örneği’’, **Yüksek Lisans Tezi**, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011.
- ÖTER, Adem,‘‘Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri Antalya Örneği, **Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2005.
- ÖZGEN, Yahya Fikret, ‘‘ Türkiye’de Göç ve Kentleşmenin Suç ve Suçlulukla İlişkisi İstanbul Örneği, **Yüksek Lisans Tezi**, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.
- ÖZTÜRK, Müge, ‘‘Sokakta Çalışan ve Suç İşlemiş Çocukların Toplumsal ve Bireysel Uyum ve Davranış Bozukluklarının Ölçülmesi’’, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2007.

TÜFEKÇİ, Suat, ‘ ‘ Kırsal Kesimlerden Büyükşehirlere Göç ve Göçün Aile Yapısında Meydana Getirdiği Değişiklikler (İstanbul Örneği)’’, **Yüksek Lisans Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2003.

MAKALELER, SUNUMLAR, BİLDİRİLER ve RAPORLAR

AKINCI, Buket; NERGİZ, Ahmet; GEDİK. Ercan; ‘ ‘Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme Göç ve Toplumsal Kabul’ ’ **Göç Araştırmaları Dergisi**, C. 1, S. 2, 2015. s. 60-61.

ASUNAKUTLU, Tuncer, ‘ ‘Klasik ve Neo-Klasik Dönemde Örgütsel Güvenin Karşılaştırılması Üzerine Bir Deneme’ ’, **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 5, 2001, s.11.

BAĞIŞ, Radiye Canan, ‘ ‘ Çocukları Suça Sürükleyen Çevresel Nedenler: Sosyal Bağ ve Sosyal Öğrenme Teorileri Işığında Bir Değerlendirme, **Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, C.7, S. 14, s. 203.

BOZBEYOĞLU, Eda; ‘ ‘Mülteciler ve İnsan Hakları’ ’, **Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi**, C. 2, S. 1, 2015, s. 64-65.

DÖNMEZER, Sulhi; ‘ ‘ Suçlu Genç Erişkinlerin Sorumluluğu’ ’, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 54, S. 1-4, 1994, s.3-13.

EKİNCİ, Süleyman; TUNCEL, Gökhan; ‘ ‘Göç ve İnsan’ ’, **Bilim ve İnsan Dergisi**, C. 5, S. 9, 2015, s. 11-12.

GÖKULU, Gökhan; ‘ ‘Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi’ ’, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, C. 24, S. 1, 2010, s. 210-215.

GÜNAY, Enver; ATILGAN, Dilek; SERİN, Emine; ‘ ‘ Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 7, S. 2, 2017, s. 44-46.

KARASU, Mithat Arman, ‘ ‘ Suç Korkusu, Göç ve Suriyeli Sığınmacılar: Şanlıurfa Örneği, **Uluslararası Yönetim Dergisi**, C.2018, C. 1, S. 3, s. 336.

- KAYAPINAR, Akif;''İbn Haldun'un Asabiyet Kavramı: Siyaset Teorisinde Yeni Bir Açılım, **İslam Araştırmaları Dergisi**, S. 15, 2006, s. 97.
- KIZMAZ, Zahir; ''Suriyeli Sığınmacıların Güvenlik Kaygıları ve Suç'', **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 7, S. 2, 2018, s. 402.
- KIZMAZ, Zahir;'' Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme'', **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 29, S. 2, 2005, s. 149-174.
- KOÇAK, Yüksel; TERZİ, Elvan; ''Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri'', **Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 3, 2012, 163-184.
- ORHAN, Oytun;'' Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri'', **Orsam Rapor No: 195**, 2015.
- ÖNDER, Selahattin; ''Meclisi Vükela Mazbatalarında Türk- Bulgar Mübadelesi'' **Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1, s. 207-225.
- SEOETCİOĞLU, Tuncay Ercan, '' İki Tarihsel '' Eski'' Kavram, Bir Sosyo-Kültürel'' Yeni'' Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?'' **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S. 3, 2018, s. 53.
- TAŞÇI, Faruk; ''Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç'', **Kamu- İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi**, C. 10, S. 4, 2009, s. 178.

İNTERNET KAYNAKLARI

- ''Göç ve Uyum Raporu-Uluslar arası Koruma,Geçici Koruma,Suriyeli Sığınmacılar'' Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Mülteci Hakları Alt Komisyonu, 2018,Kaynak: https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc_ve_uyum_raporu.pdf,e.t: 10.03.2021.
- 2020 Yılı Suriyelilerin Suç Oranları, Kaynak: <https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/gecici-koruma-altindaki-suriyelilerin-suc-i-statistikleri>, e.t: 18.04.2021.

- Beyin Göçünün Oluşturduğu Etkiler, Kaynak: <https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=369ed56a1261413a83f5f84c67172e66>, e.t: 07.08.2020
- BM Sözleşmesi, Kaynak: http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/metin127.pdf , e.t: 11.07.2020.
- DEMİRBAŞ, Timur, “Suçun Nedenleri-Suç Etolojisi”, Kaynak: https://www.kriminoloji.com/Sucun_Nedenleri_Sosyolojik_ve_Sosyopskolojik_Nedenler-Timur_Demirbas.htm, e.t: 07.05.2020.
- Gaziantep Valiliği Basın Açıklaması, Kaynak: <http://www.gaziantep.gov.tr/vali-gulden-basin-cemiyet-ve-derneklerine-ziyaret>, e.t: 10.03.2021.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü- Kitlesel Koruma, <http://www.goc.gov.tr/icerik3/kitleselakinlar_409_558_559>, e.t: 05.05.2020.
- Göç Türleri, Kaynak: <https://goc-cesitleri.nedir.org/>, e.t: 20.05.2020.
- Göçe Etki Eden Etmenler, Kaynak: www.sueddeutsche.de/politik/regierungskrise-in-berlin-die-entzweite-union-1.4017981, e.t: 05.10.2020.
- http://melikgazi.meb.gov//meb_iys_dosyalar/2013_05/03024558_suriye.pdf, e.t: 12.07.2020.
- İkincil Koruma, Kaynak:<https://www.goc.gov.tr/ikincil-koruma>, e.t: 07.07.2020.
- KAVAK, İrem, “Türkiye’nin Geri Gönderme Politikası ve Suriyeli Sığınmacılar”, Kaynak: https://insamer.com/tr/turkiyenin-geri-gonderme-politikasi-ve-suriyeli-siginmacilar_2591.html, e.t:06.06.2020.
- KOÇ, Murat, ”Suriyeli Sığınmacılar Bağlamında Suç-Göç İlişkisi”, Kaynak: <https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/suriyeli-siginmacilar-baglaminda-suc-goc-i-liskisi>, e.t. 05.06.2020.
- MEB, ” 2015-2019 Suriyelilerin Eğitimine Yönelik Stratejik Planlama”, Kaynak: http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf , e.t: 05.07.2020.
- SELÇUK, Sami, ”Suç, Suçun Öz Nitelikleri Ve Tanımı”, 2014, s.86. http://repository.bilkent.edu.tr/bitstream/handle/11693/52002/Su%c3%a7su%c3%a7un_%c3%b6z_nitelikleri_ve_tan%c4%b1m%c4%b1.pdf?sequence=1&isAllowed=y, e.t: 13.03.2021.

Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Hizmeti,
Kaynak:http://fethiye.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_10/02093016_sc_annedimage24.pdf, e.t: 12.07.2020.

Suriye Vatandaşlarına Yönelik Tedbirler, Kaynak:

Suriyelilerin Okullaşma Oranı, Kaynak:
http://www.unicef.org/mena/Education_Under_Fire.pdf>, e.t:05.07.2020.

ŞARDAN, Tolga, "İşte Suriyeliler ile İlgili Rakamlar-1", Kaynak:
<https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/iste-suriyelilerle-ilgili-rakamlar-1,22801>, e.t:03.03.2021.

ŞARDAN, Tolga, "İşte Suriyeliler ile İlgili Rakamlar-2", 2019, Kaynak:
<https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sardan-buyutec/iste-suriyelilerle-ilgili-rakamlar-2,22818>, e.t: 03.03.2021.

TDK, "Suçun Tanımı" <https://sozluk.gov.tr/>, e.t: 08.07.05.2020.

TOKUZLU, Lami Bertan, "Yabancılar ve Uluslar arası Koruma Kanunu Yasal Belirlilik İlkesi Konusunda Türk Uygulamasına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme". Kaynak: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/229932>, e.t: 06.07.2020.

TOPÇUOĞLU, Tuba, Kaynak:
<http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2015/03/Kriminoloji-2- - 26-Mart-2015.pdf>, e.t: 05.06.2020.

Türkiye İstatistik Kurumu, "Adalet İstatistikleri", 2011-2015, Kaynak:
https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1040, e.t: 11.03.2021.

Türkiye İstatistik Kurumu, "Adalet İstatistikleri", 2016-2018, Kaynak:
https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1040, e.t: 11.03.2021

Türkiye'de Bulunan Suriyeli Sayısı, Kaynak:Türkiye'de Bulunan Suriyeli Sayısı,
<<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>>, e.t: 18.04.2021.

Türkiye-AB"Vize Serbestisi Görüşmeleri ve Geri Kabul Antlaşması", 2013,
Kaynak: <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-iliskilerine-genel-bakis.tr.mfa> ,
e.t: 06.06.2020.

EKLER

EK 1. Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Hüseyin Furkan KAR
ÖĞRENCİ NO	20182010
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Kamu Hukuku
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	AİT 2020 / 2021 - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Göçün Suçluluğa Etkisi:Gaziantep Örneği
TEZİN AMACI	Göçün suça etkisini araştırmak ve Gaziantep özelinde etkilerini incelemektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Göçün suç etkisinin araştırılıp göçün suçu artırıp artımadığını incelenmesi amaçlanmıştır.Böylelikle göçmenler üzerinde olan yanlış algılarında önüne geçmek amaçlanmıştır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc_ve_uyum_raporu.pdf İnternet web sayfasından tüm bilgilere erişilmiştir
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ	Gaziantep'te yaşayan Suriyeli göçmenlerin 2012-2016 yılları arasında Gaziantep'te işledikleri suçların sayısı ve Gaziantep'te işlenen suçlara oranları https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/goc_ve_uyum_raporu.pdf İnternet web sayfasından tüm bilgilere erişilmiştir.

KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) (.....) Sayfa Ölçeği. 2) (.....) Sayfa Anketi. 3) (.....) Sayfa Formları. 4) (.....) Sayfa

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Hüseyin Furkan KAR		ÖĞRENCİNİN İMZASI:ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNDE EVRAK ASLI İMZALIDIR TARİH: 20 / 04/ 2020				
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu Kamu Hukuk faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANİŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANİŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI		
Adı - Soyadı: Ahmet BOZDAĞ	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN		Adı - Soyadı:Murat KOÇ		
Unvanı: Dr.	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.		Unvanı:Doç. Dr.		
İmzası: Evrak onayı e posta ile alınmıştır.....	İmzası:	İmzası:Evrak onayı e posta ile alınmıştır		İmzası: enstitü müdürlüğünde imzalıdır.		
... / / 20.... / / 20....	Dr. Öğr.Üyesi Sami doğru	 / / 20...		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARA KAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tefvik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası : Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.
.... / / 20.... / .. / 20....	... / / 20.....	.. / / 20.....	... / / 20.....	... / / 20.....	... / / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, ...20... / ...04... / 2020 - ...30..... /04.... / 20.21..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli izin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

EK 2. Tez İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2100003938
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hakkında

02.06.2021

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.
İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Hüseyin Furkan Kar, Mustafa Hakan Ünal, Sinan Özyurt, Sultan Çetinkaya, Turan Çelik** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'lerde sunulmuş olduğunu arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : 5 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

E-Posta: aycankol@ceg.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama adresi: <https://tbs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama> - Doğrulama kodu: E78D954

EK 3. Tez Etik Kurul İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2100004116
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

08.06.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 02.06.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100003938 sayılı yazınız.

İlgi yazı da söz konusu edilen Hüseyin Furkan KAR, Mustafa Hakan ÜNAL, Sinan ÖZYURT, Sultan ÇETİNKAYA, Turan ÇELİK isimli öğrencilerin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

E-Posta: mertfikircioglu@cag.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama adresi: <https://abs.cag.edu.tr/BelgeDogrulama> - Doğrulama kodu: A73A625